

Handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer

Inre säkerhet

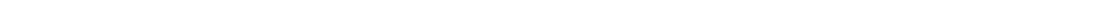
INRIKESMINISTERIETS PUBLIKATION 13/2012

INRIKESMINISTERIET
Inre säkerhet

Handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer

Helsingfors 2012

Inrikesministeriet
Kopieringstjänsten
Helsingfors 2012

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-709-4 (inb.)
ISBN 978-952-491-710-0 (PDF)

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Samarbetsnätverket för uppgörandet av ett nationellt handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer Ordförande: Pentti Partanen Sekreterare: Taito Vainio		Typ av publikation Publikation	
		Uppdragsgivare Inrikesministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 7.5.2010, SM028:00/2010	
Publikation (även den finska titeln) Handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer (Toimintaohjelma luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseksi)			
Publikationens delar			
Referat Inrikesministeriets räddningsavdelning har utsetts till nationell samordnare av uppföljningen av hur Hyogo-handlingsplanen verkställs. Hyogo-handlingsplanen (Hyogo Framework for Action) bereddes vid Kobe-konferensen 2005. Den nationella samordnaren har till uppgift att till FN rapportera om resultaten av arbetet med att förebygga naturkatastrofer och begränsa skadorna. Finlands nationella samarbetsnätverk inrättades den 7 maj 2010 och har till uppgift att fungera som ett samarbetsorgan och göra upp ett nationellt handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer. Samarbetsnätverket består av en ledningsgrupp och en beredningsgrupp, vars uppgifter nämns i beslutet om tillsättande av dessa (Bilaga 1). Samarbetsnätverket är bestående men tillsätts för viss tid. Mandattiden för det nuvarande samarbetsnätverket är från den 7 maj 2010 till den 31 december 2015. Samarbetsverkets mål är att minska riskfaktorerna och förbättra samhällets beredskap för naturkatastrofer. Syftet är att sammanställa och dra nytta av olika parter arbete gällande begränsande av skador efter naturkatastrofer samt åstadkomma ett bättre samarbete än i nuläget för att begränsa skadorna efter naturkatastrofer. Samarbetsnätverket har ingen självständig behörighet. Alla åtgärder som krävs för att begränsa skador efter naturkatastrofer vidtas på beslut av den behöriga myndigheten eller parten. Samarbetsnätverkets mål är att förbättra helhetsbilden över beredskapen för naturkatastrofer och hitta de punkter som måste utvecklas. Detta dokument är det handlingsprogram som beretts av samarbetsnätverket och det omfattar i första hand de medverkande parternas aktiviteter för att främja begränsningen av skador efter naturkatastrofer. I dokumentet beskrivs även sådana parter åtgärder som inte är representerade i samarbetsnätverket men som ändå har beröringspunkter med begränsandet av skador efter naturkatastrofer. Åtgärderna är indelade enligt de prioriterade verksamheter som nämns i Kobe-konferensens slutdokument, eftersom även rapporteringen om hur det nationella arbetet framskrider följer dessa. De prioriterade verksamheterna är: <ol style="list-style-type: none"> 1) säkerställande av att arbetet med att minska risker prioriteras nationellt och lokalt 2) identifiering, värdering, övervakning av risker och utökning av tidig varning 3) förankring av metoder som främjar säkerhet 4) minskning av riskfaktorer 5) ökande av beredskapen och effektiviserande av insatserna vid katastrofer Under varje prioriterad verksamhet har man samlat ärenden som utvecklas av olika parter. Dokumentet utgör Finlands nationella handlingsprogram och målet är att följa upp hur beredningen framskrider inom varje ärende. Dessutom strävar samarbetsnätverket efter att hitta sådana ärenden som är i klart behov av utveckling.			
Nyckelord Förebyggande, internationell hjälp, katastrofhjälp, olyckor, räddningsverksamhet, riskhantering			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-710-0 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 13/2012		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-709-4
Sidoantal 57	Språk svenska	Pris 25 euro + moms	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Yhteistyöverkosto kansallisen toimintaohjelman laatimiseksi luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseksi Puheenjohtaja: Pentti Partanen Sihteeri: Taito Vainio		Julkaisun laji Julkaisu	
		Toimeksiantaja Sisäasiainministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 7.5.2010, SM028:00/2010	
Julkaisun nimi Toimintaohjelma luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseksi			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Sisäasiainministeriön pelastusosasto on nimetty kansalliseksi koordinaattoriksi Hyogon toimintaohjelman toimeenpanon seurantaan koskien. Hyogon toimintaohjelma (Hyogo Framework for Action) valmisteltiin Koben konferenssissa vuonna 2005. Kansallisen koordinaattorin tehtävänä on raportoida luonnononnettomuuksien ehkäisemisessä ja vahinkojen rajoittamisessa tehtävän työn tuloksista YK:lle. Suomen kansallinen yhteistyöverkosto perustettiin 7.5.2010. Yhteistyöverkoston tehtävänä on toimia yhteistyöelimenä ja laatia kansallinen toimintaohjelma luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseksi. Yhteistyöverkosto koostuu johtoryhmästä ja valmisteluryhmästä, joiden tehtävät on mainittu asettamiskirjeessä (Liite 1). Yhteistyöverkosto on pysyväisluontoinen mutta se asetetaan määräajoin. Nykyisen yhteistyöverkoston toimiaika on 7.5.2010 - 31.12.2015. Yhteistyöverkoston tavoitteena on vähentää riskitekijöitä ja parantaa yhteiskunnan varautumista luonnononnettomuuksiin. Tarkoituksena on koota yhteen ja hyödyntää eri osapuolten tekemä työ luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamista koskien sekä saada aikaan nykyistä tehokkaampi yhteistyö luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseksi. Yhteistyöverkostolla ei ole itsenäistä toimivaltaa. Kaikki luonnononnettomuuksien rajoittamiseksi vaadittavat toimenpiteet tehdään toimivaltaisen viranomaisen tai tahon päätöksellä. Yhteistyöverkoston tavoitteena on parantaa kokonaiskuvaa luonnononnettomuuksiin varautumisesta ja löytää kehittämistä vaativia asioita. Tämä asiakirja on yhteistyöverkoston valmisteleva toimintaohjelma, johon on koottu lähinnä mukana olevien tahojen aktiviteetteja luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamisen edistämiseksi. Asiakirjassa on kuvattu myös sellaisten tahojen toimintoja, jotka eivät ole edustettuna yhteistyöverkostossa mutta joilla on kuitenkin yhtymäkohtia luonnononnettomuuksien vahinkojen rajoittamiseen. Toiminnot on jaettu Koben konferenssin loppuasiakirjassa mainittujen toiminnan prioriteettien mukaisesti, koska niiden mukaisesti raportoidaan kansallisen työn etenemistä. Toiminnan prioriteetit ovat: <ol style="list-style-type: none"> 1) riskien vähentämisen varmistaminen kansalliseksi ja paikalliseksi prioriteetiksi 2) riskien tunnistaminen, arviointi, seuranta ja varhaisvaroituksen edistäminen 3) turvallisuutta edistävien tapojen juurruttaminen 4) riskitekijöiden vähentäminen 5) valmiuden parantaminen ja onnettomuuksiin vastaamisen tehostaminen. Kunkin toiminnan prioriteetin alle on koottu asioita, joita eri tahot kehittävät. Asiakirja muodostaa Suomen kansallisen toimintaohjelman ja tavoitteena on seurata kunkin asian valmistelun etenemistä. Tämän lisäksi yhteistyöverkosto pyrkii löytämään sellaisia asioita, joille on selkeä kehittämistarve olemassa.			
Avainsanat (asiasanat) Ennaltaehkäisy, kansainvälinen apu, katastrofiapu, onnettomuudet, pelastustoiminta, riskienhallinta			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-710-0 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 13/2012		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-709-4
Kokonaissivumäärä 57	Kieli ruotsi	Hinta 25 euro + alv	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Sisäasiainministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö	

Innehåll

1 Ett nationellt samarbetsnätverk för att begränsa skador efter naturkatastrofer	4
2 Samarbetsnätverkets organisation.....	4
3 Risker för naturkatastrofer.....	5
3.1 Översvämningar.....	6
3.2 Stormar	6
3.3 Skogsbränder	6
3.4 Torka	7
3.5 Exceptionella temperaturer.....	7
3.6 Biologiska katastrofer	7
3.7 Naturkatastrofer utomlands	7
4 Samarbetsnätverkets mål.....	8
5 Mål för verksamheten	9
5.1 Säkerställande av att arbetet med att minska risker prioriteras nationellt och lokalt.....	9
5.1.1 Lagstiftning.....	9
5.1.2 Säkerhetsstrategi för samhället	10
5.1.3 Programmet för den inre säkerheten	10
5.1.4 Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen	11
5.1.5 Anpassning till klimatförändringen.....	11
5.1.6 Hantering av översvämningssrisker.....	13
5.1.7 Tryggheten av tillgången på och distributionen av hushållsvatten i störningssituationer	13
5.1.8 Säkerhetsplanering	14
5.2 Identifiering, värdering, övervakning av risker och utökning av tidig varning.....	15
5.2.1 Nödcentralverksamhet	15
5.2.2 Förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVE).....	15
5.2.3 Myndighetsradionätet (VIRVE).....	16
5.2.4 Strålningsövervakningsnät i realtid.....	16
5.2.5 Jourarrangemang på nationell, regional och lokal nivå.....	16
5.2.6 Varningssystemet för naturkatastrofer (LUOVA)	17

5.2.7 Utveckling av vädervarningar.....	17
5.2.8 Översvämningsvarningar.....	18
5.2.9 Varningssystemet för snöbelastning på tak.....	18
5.2.10 Systemet för övervakning av skogsbränder.....	19
5.2.11 Systemet för förmedling av myndighetsmeddelanden.....	19
5.2.12 Medborgarportalen för kriskommunikation.....	19
5.2.13 Beredskap för nukleära, biologiska och kemiska olyckor (NBC).....	20
5.3 Förankring av metoder som främjar säkerhet.....	20
5.3.1 Utrikesministeriets resemeddelanden.....	20
5.3.2 Upplysningar, beredskap och kampanjer.....	20
5.3.3 Testning av anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens.....	21
5.4 Minskning av riskfaktorer.....	21
5.4.1 Hantering av översvämningsrisker.....	21
5.4.2 Riksomfattande mål för områdesanvändningen.....	22
5.5 Ökande av beredskapen och effektiviserande av insatserna vid katastrofer.....	23
5.5.1 Räddningsverken och kommunerna.....	23
5.5.2 Utveckling och upprätthållande av försörjningsberedskapen... ..	23
5.5.3 Undersökning av olyckor.....	25
5.5.4 Ledning och lägesbild.....	26
5.5.5 Trafikverkets trafikcentraler.....	26
5.5.6 Riksomfattande, regionala och lokala beredskapsövningar.....	26
5.5.7 Främjande av beredskap.....	27
5.5.8 Utbildning.....	29
5.6 Internationell verksamhet.....	29
5.6.1 Integrering av minskandet av riskerna för naturkatastrofer i de centrala politiska programmen.....	29
5.6.2 Minimerandet av riskerna för naturkatastrofer integreras i utvecklingssamarbetet.....	29
5.6.3 Bi- och multilateral politisk dialog.....	30
5.6.4 Stöd till FN:s ISDR-sekretariat.....	30
5.6.5 Multilaterala organisationer som Finland stöder.....	30
5.6.6 Beaktandet av jämställdhet i arbetet med att minska riskerna för naturkatastrofer.....	30
5.6.7 Politiskt samarbete på EU- och FN-nivå.....	30
5.6.8 Hjälptill finländare vid naturkatastrofer utomlands.....	31
5.6.9 Utvecklingen av den internationella sakkunnighjälpen och räddningsverksamheten.....	31
5.6.10 Förberedelse och utbildning för utvecklingssamarbetet.....	32
5.6.11 Utveckling av global beredskap och minskande av risker.....	32
5.7 Centrala forskningsprojekt.....	33
5.8 Internationella aktörer, avtal och samarbetsnätverk.....	33

6 Övriga mål.....	33
7 Uppföljning av och rapportering om hur målen uppnås	34
8 Handlingsprogrammets mål.....	35

Bilagor

Bilag 1: Beslut om tillsättande.....	52
--------------------------------------	----

1 Ett nationellt samarbetsnätverk för att begränsa skador efter naturkatastrofer

Inrikesministeriets räddningsavdelning har utsetts till nationell samordnare av verkställandet och uppföljningen av Hyogo-handlingsplanen. Hyogo-handlingsplanen (Hyogo Framework for Action, HFA) bereddes vid Kobe-konferensen 2005. FN:s generalförsamling antog 2006 HFA som en gemensam referensram för nationella aktörer och internationella samfund för förebyggandet av naturkatastrofer (FN:s generalförsamlings resolution 60/195/2005). Den nationella samordnaren har också till uppgift att till FN rapportera om resultaten av arbetet för att förebygga naturkatastrofer och begränsa skadorna.

Vid Kobe-konferensen fastställdes målen för främjandet av en hållbar utveckling och de effektivaste åtgärderna för att minska riskerna för naturkatastrofer i samband med detta. De prioriterade verksamheter som nämns i slutdokumentet är:

- 1) säkerställande av att arbetet med att minska risker prioriteras nationellt och lokalt
- 2) identifiering, värdering, övervakning av risker och utökning av tidig varning
- 3) förankring av metoder som främjar säkerhet
- 4) minskning av riskfaktorer
- 5) ökande av beredskapen och effektivisering av insatserna vid katastrofer

FN:s ISDR-sekretariatet (International Strategy for Disaster Risk Reduction) samordnade utvärderingen av mellanperioden för den globala implementeringen av HFA.

Finlands nationella samarbetsnätverk inrättades den 7 maj 2010 och har till uppgift att fungera som ett samarbetsorgan och göra upp ett nationellt handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer.

2 Samarbetsnätverkets organisation

Samarbetsnätverket består av en ledningsgrupp och en beredningsgrupp, vars uppgifter nämns i beslutet om tillsättande av dessa (Bilaga 1). Samarbetsnätverket är bestående men tillsätts på viss tid. Mandattiden för det nuvarande samarbetsnätverket är från den 7 maj 2010 till den 31 december 2015.

Handlingsprogrammets mål är att minska riskfaktorerna och förbättra samhällets beredskap för naturkatastrofer. Handlingsprogrammets syfte är att sammanställa och dra nytta av olika parter arbete gällande begränsande av skador efter naturkatastrofer samt åstadkomma ett bättre samarbete än i nuläget för att begränsa skadorna efter naturkata-

strofer. Samarbetsnätverket har ingen självständig behörighet. Alla åtgärder som krävs för att begränsa skador efter naturkatastrofer vidtas på beslut av den behöriga myndigheten eller parten.

Genom Finlands handlingsprogram utvecklas det internationella samarbetet mellan EU och grannländerna och utvecklingssamarbetets finansörer och därmed stöds utvecklingsländerna i deras strävan att stärka sitt nationella och internationella samarbete kring beredskapen för naturkatastrofer. Handlingsprogrammet beaktar klimatförändringens inverkan på riskfaktorerna.

Handlingsprogrammets grundprinciper omfattar jämlikhet och likabehandling.

3 Risker för naturkatastrofer

FN har delat in naturkatastrofer i tre kategorier. Denna indelning ger en god grund för en systematisk granskning av riskerna för naturkatastrofer. I tabellen nedan är riskerna för naturkatastrofer indelade enligt FN:s kategorier och katastroftyp.

Bild 1: Typer av naturkatastrofer

Hydrometeorologiska	Geologiska	Biologiska
<ul style="list-style-type: none">– Översvämningar– Stormar (inkl. åskstormar och blixtar)– Extrema vattenmängder (Regn, snö, isstormar, hagelskurar)– Torka– Exceptionella temperaturer– Skogsbränder– Ödeläggning– Snöskred– Jordskred	<ul style="list-style-type: none">– Jordbävningar– Tsunamier– Vulkanutbrott– Jordskred	<ul style="list-style-type: none">– Epidemier– Smittsamma djur- och växtsjukdomar– Insektssvärmar– Skador orsakade av giftiga eller skadliga insekter

Alla katastroftyper som nämns i tabellen berör med någon sannolikhet Finland eller finländare utomlands. I handlingsprogrammet är det väsentligt att i det inledande skedet fokusera på de typer av katastrofer som gäller Finland eller mer omfattande finländare som vistas utomlands.

I Finland är det främst hydrometeorologiska katastrofer som är aktuella med betoning på översvämningar, stormar, skogsbränder samt problem orsakade av exceptionella temperaturer och torka. Utöver dessa berörs finländare utomlands av jordskred, tsunamier och vulkanutbrott.

3.1 Översvämningar

Översvämningar delas in i översvämningar i vattendrag, översvämningar på grund av förhöjt havsvattenstånd samt översvämningar på grund av störtregn. Översvämningar i vattendrag, dvs. i åar och sjöar, orsakas vanligen i Finland av rikligt regn och snösmältning. Även isdammar eller kravisproppar kan orsaka att vattennivån lokalt stiger kraftigt. När havsvattenståndet plötsligt stiger till följd av en storm uppstår översvämning i kustområdena. I synnerhet i tätorter uppstår skadliga översvämningar som en följd av lokala störtregn. Översvämningens omfattning kan öka om till exempel en kuststad drabbas av olika typer av översvämning samtidigt.

3.2 Stormar

En storm kallas kraftig om vindstyrkan uppnår 21–32 m/s. Endast orkaner är kraftigare med en vindstyrka på över 32 m/s. I väderleksrapporter går gränsen för kraftiga vindar vid 14 m/s. Vindhastigheten räknas ut som den genomsnittliga vindstyrkan under 10 minuter. Stormvindar kan hänföra sig till omfattande lågtryck eller orkaner eller tyfoner på sydligare breddgrader.

Åskstormar är en särskild typ av stormar där det åtminstone lokalt kan förekomma tromber och fallvindar samt kraftiga blixnar. Dessa fenomen kan orsaka stora skador på bland annat infrastrukturen och trädbeståndet.

3.3 Skogsbränder

Skogsbränder delas in i bränder i egentliga skogsområden och övriga markbränder. Skogsbränder är bränder i ekonomiskog, avverkningsområden och andra myrmarker. Övriga markbränder är bland annat gräs- och parkbränder samt bränder i vägrenar, områden för torvproduktion, torvstukor och på avstjälpningsplatser. Av markbränderna beror ca 60 procent på människans vårdslöshet. Ungefär 10 procent av markbränderna uppkommer på grund av blixtnedslag.

Ett problem är den rök och de små partiklar som skogsbränder sprider utanför landets gränser.

3.4 Torka

Många områden i Europa lider redan i dagsläget av brist på vatten och av skador som orsakas av torka. Situationen förväntas bli värre på grund av klimatförändringen och trycket på en ökad vattenförbrukning. Torkan och bristen på vatten har en direkt inverkan på många vitala funktioner i samhället som är beroende av vatten (dricksvatten, jordbruk, turism, energi och trafik) och har även en indirekt inverkan på miljön (den biologiska mångfalden, vattenkvaliteten, skogsbränder och urlakning av jordmånen). Brist på vatten och torka måste ses som olika saker: i den föregående är vattenanvändningen inte i balans med de tillgängliga vattenresurserna och i den senare är de tillgängliga vattenresurserna betydligt mindre än långtidsmedelvärdet.

3.5 Exceptionella temperaturer

Exceptionella temperaturer innebär längre kalla eller varma perioder som kan äventyra människans hälsa och säkerhet, medföra skador på el-, kommunikations-, trafik- och vattenförsörjningssystem samt på övrig infrastruktur, egendom och miljö samt orsaka avbrott i industriproduktionen.

Ett speciellt problem i Finland är den stora snöbelastningen i kombination med perioder av sträng kyla. I synnerhet upplega kan orsaka problem med eldistributionen.

3.6 Biologiska katastrofer

Exempel på biologiska naturkatastrofer är smittsamma sjukdomar, epidemier, kemiska och mikrobiologiska miljöhot.

Verksamhetsområdet för hälsoskydd vid Institutet för hälsa och välfärd har en omfattande skyldighet baserad på lagen och förordningen om smittsamma sjukdomar, vaccinationsförordningen, lagen som gäller det internationella hälsoreglementet (IHR 2005), hälsoskyddslagen, livsmedelslagen och förordningen om Zoonoscentret att genomföra den riksomfattande uppföljningen av smittsamma sjukdomar, att fungera som ett riksomfattande sakkunnigorgan vid genomförandet av programmen för att bekämpa smittsamma sjukdomar, vid det tidiga konstaterandet, utredandet och bekämpandet av epidemier, vid kemiska och mikrobiologiska miljöhot samt vid förberedelser för plötsliga kriser orsakade av biologiska eller kemiska hot.

3.7 Naturkatastrofer utomlands

Internationellt sett inträffar i medeltal 387 katastrofer per år (2000–2009). Merparten av dessa är översvämningar (173 st., 45 %) och stormar (105 st., 27 %). Exceptionella temperaturer, jordskred och torka orsakar vardera ungefär 20 katastrofer per år.

År 2012 dog över 297 000 människor i katastrofer världen över och 217 miljoner led av följderna av dem. De ekonomiska skadorna uppgick till 124 miljarder. Katastrofernas geografiska spridning motsvarade medelvärdet för årtiondet: 35 procent i Asien, 25 procent i Nord- och Sydamerika, 18 procent i Europa och Afrika och 4 procent i Oceanien. Det bör anmärkas att 2010 förvrängdes statistiken av enskilda större katastrofer såsom jordbävningarna i Haiti och Chile och översvämningarna i Pakistan. (Källa: EM-DAT: the OFDA/CRED International Disaster Database).

4 Samarbetsnätverkets mål

Handlingsprogrammets mål är att minska riskfaktorerna och förbättra samhällets beredskap för naturkatastrofer enligt de prioriterade verksamheterna.

Handlingsprogrammets syfte är att sammanställa och dra nytta av olika parter arbete för att begränsa skador efter naturkatastrofer samt effektivisera samarbetet mellan de nationella aktörerna för att förbättra beredskapen för naturkatastrofer.

Syftet med Finlands handlingsprogram är också att utveckla samarbetet inom branschen med EU och grannländerna. Med hjälp av handlingsprogrammet stöds utvecklingsländerna såväl bilateralt som via samarbete med EU och FN i deras strävan att stärka det nationella och internationella samarbetet kring beredskapen för naturkatastrofer. Handlingsprogrammet beaktar klimatförändringens inverkan på riskfaktorerna.

Samarbetsnätverkets strategiska mål är:

1. Att på kommunal, regional och nationell nivå öka kunskapen om och förståelsen av naturkatastrofer, hur riskerna för dem kan minskas och konsekvenserna av dem
2. Att mellan myndigheter och andra instanser i Finland utveckla aktörer och samarbete inom arbetet för att minska risken för naturkatastrofer
3. Att minska riskfaktorerna och effektivisera beredskapen för naturkatastrofer i Finland
4. Att integrera minskandet av riskerna för naturkatastrofer i Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete samt att stödja det därmed relaterade internationella samarbetet och delta i det på EU- och FN-nivå

Internationellt samarbete:

1. Man deltar aktivt i behandlingen av frågor i EU-sammanhang som gäller minskning av riskerna för naturkatastrofer.

2. Minskandet av riskerna för naturkatastrofer beaktas i planeringen och genomförandet av utvecklingssamarbetsprojekt samt i den politiska dialogen med Finlands partnerskapsländer.
3. Det internationella samarbetet påverkas genom att de multilaterala organisationer som Finland stöder bättre beaktar frågor som gäller begränsande av skador efter naturkatastrofer (Disaster Risk Reduction, DRR). Finlands stöd till FN:s ISDR-sekretariat höjs från den nuvarande nivån (600 000 euro/år) till en miljon euro per år 2012 och man försöker behålla stödet på denna nivå fram till 2015.
4. Målen att minska riskerna för naturkatastrofer beaktas i olika utvecklingssamarbetsprojekt inklusive projekt för lokalt samarbete (PYM) och utvecklingssamarbete mellan institutioner (IKI).
5. Synergier mellan krishantering och det internationella räddningsväsendet i EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) beaktas och utvecklas i enlighet med den övergripande krishanteringen.
6. HFA:s mål beaktas i den verksamhet medlemmarna i samarbetsnätverket själva bedriver i internationella nätverk och organisationer.

5 Mål för verksamheten

5.1 Säkerställande av att arbetet med att minska risker prioriteras nationellt och lokalt

5.1.1 Lagstiftning

Enligt beredskapslagen ska statsrådet, statliga förvaltningsmyndigheter, statens affärsverk och övriga statsmyndigheter samt kommunerna genom beredskapsplaner och föreberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt under alla förhållanden.

De exceptionella väderfenomenen under de senaste åren har på många håll orsakat avsevärda störningar av samhällets normala funktioner, varvid man har varit tvungen att agera på det sätt som fastställts i beredskapsplanerna för att få situationen under kontroll.

Enligt räddningslagen är ägaren och innehavaren av en byggnad samt en verksamhetsidkare för egen del skyldig att förebygga uppkomsten av farliga situationer, ha beredskap att skydda personer, egendom och miljön i farliga situationer, ha beredskap för sådana räddningsinsatser som de på egen hand förmår göra och vidta åtgärder för att

trygga utrymning vid eldsvådor och andra farliga situationer samt åtgärder för att underlätta räddningsverksamheten.

I räddningslagen finns även bestämmelser om olika myndigheters skyldighet att delta i räddningsverksamheten på det sätt som föreskrivs i lagarna om respektive myndighet eller i någon annan lag samt om skyldigheten att göra upp behövliga planer för räddningsverksamheten.

5.1.2 Säkerhetsstrategi för samhället

Statsrådet utfärdade den 16 december 2010 ett principbeslut om en säkerhetsstrategi för samhället. Beredningen av strategin har genomförts som ett bredbasigt arbete där myndigheter samt representanter för näringslivet och föreningar har deltagit. Principbeslutet ersätter strategin för tryggnad av samhällets vitala funktioner från 2006.

Principbeslutet om en säkerhetsstrategi för samhället, som baserar sig på begreppet säkerhet i vid bemärkelse, konkretiserar de principer, mål samt grunder för verkställande vilka ställdes för den finska säkerhets- och försvarspolitikerna i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2009. Strategin utgör en gemensam grund för alla aktörer i samhället när det gäller beredskap och krisledning. Strategin styr de statliga myndigheternas beredskap samt ger enhetliga beredskapsgrunder för kommuner, näringsliv och organisationer.

Det hotmodeller och exempel på störningssituationer som utstakats i säkerhetsstrategin för samhället omfattar både hydrometeorologiska och biologiska naturkatastrofer. Hotmodellerna och exemplen på störningssituationer presenteras på en allmän nivå i strategin. Strategins mål är att lyfta fram externa och interna faktorer som kan leda till störningar av samhällets verksamhet och som därmed bland annat äventyrar befolkningens säkerhet.

Säkerhetsstrategin för samhället revideras vart fjärde år. Man försöker så effektivt som möjligt främja principerna i den senaste säkerhetsstrategin med hjälp av olika aktörer.

5.1.3 Programmet för den inre säkerheten

Statsrådet utfärdade ett principbeslut om det andra programmet för den inre säkerheten den 8 maj 2008. Programmets mål sträcker sig ända till 2015 och dess resultat utvärderas i slutet av regeringsperioden. En del av programmet för den inre säkerheten utgörs av ett projekt om säkerheten i städerna där de 16 största städerna i Finland har deltagit i beredningen. I dessa 16 städer bor 44 procent av Finlands befolkning.

Enligt regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering bereds ett tredje program för den inre säkerheten. I det tredje programmet för den inre säkerheten ska enligt det breda

säkerhetsbegreppet uppmärksamhet även fästas vid begränsandet av skador efter naturkatastrofer.

5.1.4 Statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen

Statsrådet har ställt upp allmänna mål för försörjningsberedskapen där beredskapsnivån fastställs med beaktande av befolkningens, det nödvändiga näringslivets samt försvarets minimibehov. Tyngdpunkten för försörjningsberedskapens mål ligger på att trygga verksamhetsförutsättningarna för sådana produktions- och servicesystem som är nödvändiga för samhällets funktion i en modern, internationaliserad, teknologiserad och nätverksbaserad verksamhetsmiljö. Den grundläggande utgångspunkten är att man med beredskapsåtgärderna underhåller nödvändig infrastruktur och kritisk produktion som är nödvändig för befolkningens livsbetingelser och funktionsförmåga samt samhällets funktion vid allvarliga störningar av normalförhållandena och under undantagsförhållanden inklusive ett försvarstillstånd utan någon tidsgräns.

Det senaste beslutet om målen med försörjningsberedskapen (21 september 2008) stakar ut insatsområdena för utvecklingen under de närmaste åren. De fördelar sig mellan att trygga å ena sidan kritisk infrastruktur (energinät, data- och kommunikationssystem, transportlogistik, system inom finansbranschen, vattenförsörjnings- och andra kommunaltekniska system, byggande och underhåll av infrastruktur) och å andra sidan kritisk produktion (livsmedelsförsörjning, energiförsörjning, hälso- och sjukvård, produktion som stöder försvaret, exportindustrin). Särskilda, specificerade branschspecifika mål har fastställts för var och en av dessa.

5.1.5 Anpassning till klimatförändringen

Med anpassning till klimatförändringen avses naturens och människans anpassning till eller beredskap för väntade och redan inträffade klimatförändringar antingen genom att man minimerar nackdelarna eller nyttjar fördelarna. Anpassningen kan vara föregripande, planerad eller reaktiv. Den nationella strategin för anpassning till klimatförändringen blev klar 2005. Målet för strategin är att stärka och öka förmågan att anpassa sig till klimatförändringen samt att minska de kostnader som förändringen orsakar samhället. Strategin beskriver klimatförändringens effekter och eventuella anpassningsåtgärder för 15 sektorer. Riktlinjerna för åtgärderna sträcker sig ända till 2080 och de är indelade i omedelbara riktlinjer och riktlinjer på kort och lång sikt. Ett allmänt mål är att utvärdering av klimatförändringens konsekvenser och uppläggning av anpassningsåtgärder ska ingå som ett led i normal planering, genomförande och uppföljning i olika branscher.

Den första bedömningen av införandet av anpassningsstrategin gjordes 2009. Det har uppgjorts en rapport om detta. Bedömningen genomfördes som en kartläggning av hur de åtgärder som framförs i strategin har inletts i de olika branscherna. Enligt bedöm-

ningen har vattenresursförvaltningen hunnit längst med att införa anpassningsstrategin eftersom anpassningen till klimatförändringen redan är välintegrerad i beslutsfattandet. Även inom trafiksektorn samt jord- och skogsbruket har införandet av anpassningsstrategin framskridit väl, men i de flesta sektorer befinner den sig ännu i ett tidigt stadium. En ny bedömning av strategin ska göras under hösten 2011, och strategin ska enligt planerna revideras 2011–2013.

Forskningsprogrammet för anpassning till klimatförändringen (ISTO, 2006–2010) har genomförts som ett led i införandet av den nationella strategin för anpassning till klimatförändringen. Forskningsprogrammet har producerat information som hjälper vid planeringen av praktiska anpassningsåtgärder. Dessutom har miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet gjort upp egna handlingsprogram för anpassning till klimatförändringen. Miljöförvaltningens handlingsplan blev klar 2008 och den uppdaterades 2011. Den uppdaterade handlingsplanen omspänner åren 2011 och 2012 och åtgärderna i planen hänför sig till bland annat områdesanvändning samt byggande och boende. Jord- och skogsbruksministeriets handlingsplan gäller åren 2011–2015 och innehåller åtgärder som berör jord- och skogsbruk, fiskeri- och vilthushållning samt landsbygdspolitik. Åtgärder beträffande vattentillgångar och vattenhushållning finns i både miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets handlingsplan. Därutöver har kommunikationsministeriet låtit göra utredningar över vad anpassningen skulle kräva i fråga om de olika trafikformerna och har också sammanställt praktiska exempel på tidigare anpassningssituationer.

Till Meteorologiska institutets verksamhetsområde hör att producera prognos- och varningsuppgifter som direkt hänför sig till vädret och även om övriga naturkatastrofer via LUOVA-systemet. Utöver detta omfattar institutets verksamhetsområde även forskning och utveckling gällande ovan nämnda ämnesshelhet och i synnerhet beträffande klimatförändringen. Institutets kommunikation om forskningsrön och övrig verksamhet upprätthåller den stora allmänhetens och övriga aktörers kunskap om riskerna i samband med naturkatastrofer och säkerställer att minskningen av dessa förblir en prioritet.

Kommunförbundet medverkar i kommunernas klimatarbete genom att bedriva en klimatkampanj, förmedla information om klimatförändringen och god praxis i kommunerna och utveckla redskap för att stävja och bygga upp beredskap för klimatförändringen.

Kommunförbundets styrelse antog klimatpolitiska riktlinjer den 2 juni 2010. Med riktlinjerna önskar Kommunförbundet stödja kommunerna och regionerna i avgöranden som är nödvändiga med tanke på klimatet. Samtidigt vill Kommunförbundet informera beslutsfattarna inom statsförvaltningen om kommunernas behov i fråga om förutsättningar för klimatarbetet.

Enligt riktlinjerna förbereder sig kommunerna på konsekvenserna av klimatförändringen och beaktar dem i beredskaps- och säkerhetsplanerna för olika sektorer.

Kommunförbundet håller på att bereda en guide som ska vara ett stöd för kommunerna i beslutsfattandet. Guiden omfattar stävjande av klimatförändringen och beredskap för den. Guiden blir klar i slutet av 2011.

5.1.6 Hantering av översvämningsrisker

Utmaningen under de närmaste åren är att förbättra beredskapen för såväl svårare översvämningar än tidigare som långa perioder av torka. För att förbättra hanteringen av översvämningsrisker måste man satsa på bedömning, kartläggning och planering av risker. I riskbedömningen uppmärksammas också biologiska naturkatastrofer, till exempel smittade djur och växter samt förintande av dessa. Likaså är avstjälningsplatser, i synnerhet avstjälningsplatser för farligt avfall, utöver den övriga samhällsstrukturen objekt som i händelse av översvämning kan sprida farliga ämnen i miljön. Utöver beredskap för traditionella översvämningar i vattendrag måste det finnas beredskap för risker som orsakas av att havsvattenståndet stiger eller översvämningar på grund av störtregn. EU:s översvämningsdirektiv, som styr hanteringen av översvämningsrisker, genomfördes i Finland genom lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010). Kärnkraftverk ingår som specialobjekt i den bedömning av risker i samband med havsvattenöversvämningar som avses i lagen om hantering av översvämningsrisker. En bedömning gjordes under våren 2011 och den revideras med sex års mellanrum.

Jord- och skogsbruksministeriet styr och följer upp verkställandet av lagen i samarbete med inrikesministeriet, kommunikationsministeriet och miljöministeriet. Närings-, trafik- och miljöcentralerna, kommunerna, räddningsmyndigheterna, landskapsförbunden, Finlands miljöcentral och Meteorologiska institutet svarar för verkställandet av lagen och den förordning som utfärdats med stöd av lagen. Hanteringen av översvämningsrisker samordnas med planeringen av vattenvården, som miljöministeriet svarar för. Finlands miljöcentral utvecklar ett datasystem för översvämningar som underlättar planeringen av och rapporteringen om hanteringen av översvämningsrisker.

5.1.7 Tryggandet av tillgången på och distributionen av hushållsvatten i störningssituationer

Tillgången på hushållsvatten i vattentjänstnätets område kan störas på grund av en naturkatastrof eller av någon annan anledning. På glesbygden kan tillgången och kvaliteten på hushållsvattentjänster från fastighetsspecifika brunnar försämrans som en följd av i synnerhet långvarig torka. Kommunernas skyldigheter enligt lagen om vattentjänster (119/2001) att ordna vattentjänster och planera utvecklingen gäller såväl under normala förhållanden som i störningssituationer. Arbetsgruppen som tillsattes för att revidera lagen om vattentjänster har dock i sin slutrapport (arbetsgruppens promemoria JSM 2010:6) föreslagit att bestämmelserna preciseras för att trygga tillgången på och distributionen av hushållsvatten under alla förhållanden. Målet med lagberedningen i syfte att precisera lagen om vattentjänster är att ändringarna ska träda i kraft 2013.

Enligt 8 § i hälsoskyddslagen ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand se till att den kan vidta de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått i exceptionella situationer. Detta gäller i synnerhet beredskap för exceptionella situationer vid anläggningar som levererar hushållsvatten. I 8 § i hälsoskyddslagen bestäms också att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) ska utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande exceptionella situationer. Enligt den plan Valvira utarbetat är beredskapen för exceptionella situationer vid anläggningar som levererar hushållsvatten ett insatsområde i miljöhälsovårdens riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet 2011–2015.

För att trygga en säker leverans av hushållsvatten i Finland måste alla som arbetar vid anläggningar som levererar hushållsvatten och vars arbetsuppgifter kan påverka vattenkvaliteten avlägga ett prov för att bevisa sin anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetens.

5.1.8 Säkerhetsplanering

Säkerhetsplanering görs på nationell, regional och lokal nivå. I programmet för den inre säkerheten fastställs de riksomfattande målen för den strategiska nivån i säkerhetsarbetet. Vid beredningen av det tredje programmet för den inre säkerheten upprättas även regionala verkställighetsplaner under ledning av regionförvaltningsverken. Den egentliga planeringen sker emellertid på lokal nivå i kommuner, företag och ämbetsverk.

Säkerhetsplaneringen på lokal nivå inleddes vid millennieskiftet och utgör nu en väsentlig del av verkställandet av programmet för den inre säkerheten. Målet med säkerhetsplaneringen är att främja medborgarnas säkerhet i samarbete med olika lokala aktörer. Samarbetspartnerna utgörs av både myndigheter, frivilligorganisationer och näringsliv. En lokal säkerhetsplan har utarbetats i största delen av kommunerna, antingen som en plan för endast en kommun eller som en gemensam plan för flera kommuner. Eftersom det i säkerhetsplanen är fråga om säkerhet i bred bemärkelse bör den även omfatta beredskap för naturkatastrofer.

Organisationer förmedlar medborgarnas åsikter om de omständigheter som hotar dem till säkerhetsplaneringen på lokal nivå. Organisationerna medverkar nationellt i den lokala säkerhetsplaneringen och diskuterar med myndigheterna hur dessa risker kan förebyggas och vilken roll frivilligorganisationerna har i denna uppgift.

Till exempel den utbildning för säkerhetspersonal i fastigheter som bereds av Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland och som dess regionala medlemmar tillsammans med räddningsverken ordnar når ut till cirka 12 000 personer varje år i fastigheter som är skyldiga att göra upp en räddningsplan. Detta främjar i synnerhet säkerhet-

en i tätorter och städer samt samarbetet mellan myndigheter och medborgare via räddningsplaneringen.

5.2 Identifiering, värdering, övervakning av risker och utökning av tidig varning

5.2.1 Nödcentralverksamhet

Nödcentralverksamheten och informationssystemen moderniseras och centralerna länkas samman före 2015 så att de kan stöda varandra om det blir rusning och under undantagsförhållanden. Det viktigaste målet för nödcentralreformen är att säkerställa Nödcentralverkets funktionssäkerhet och snabba agerande. Sammanlänkade centraler tryggar även att verksamheten för de myndigheter som använder nödcentralernas tjänster kan tryggas och stärker en korrekt användning av myndighetsresurserna. Det nya informationssystemet gör det möjligt för nödcentralerna att samarbeta vid rusning utan några extra arrangemang och effektiviserar således hela hjälpkedjans förmåga att klara av kriser.

Myndigheternas gemensamma nödcentralverksamhet och informationssystem utgör en funktionell helhet som möjliggör gemensamma system såsom det gemensamma fältledningssystemet. Den nya informationssystemlösningen har fastställts tillsammans med Nödcentralverket, räddningsväsendet, polisen, social- och hälsovårdsväsendet och Gränsbevakningsväsendet. Lösningen förenar de funktionaliteter som nödcentralernas och andra berörda myndigheters ledningssystem behöver till en integrerad helhet. Informationssystemets nya egenskaper och förbättrade användbarhet underlättar informationsflödet i realtid mellan olika system, skapandet av en gemensam lägesbild mellan myndigheterna, gemensam användning av databaser samt övrigt myndighetssamarbete och gemensam resursanvändning.

5.2.2 Förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVE)

Inom förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVE) planeras och genomförs ett eget säkert datanät för höjd beredskap för statens högsta ledning och de över 30 000 säkerhetsmyndighetsanvändarna.

Utöver ministerierna används det säkra nätet av centrala myndigheter vad gäller statens allmänna ordning och säkerhet, försvar, räddningsväsende samt befolkningsskydd såsom försvarsmakten, polisen, räddningsmyndigheterna, gränsbevakningsväsendet och nödcentralerna.

TUVE-nätet och TUVE-tjänsterna kommer även att vara tillgängliga för andra aktörer som är viktiga för säkerheten i samhället.

5.2.3 Myndighetsradionätet (VIRVE)

VIRVE är en väsentlig del av räddnings- och säkerhetsmyndigheternas ledningssystem. Det tryggar informationssäkerheten vid kommunikation över myndighetsgränserna. De talgrupper som fastställts i systemet stöder effektivt den operativa ledningen. Information och anvisningar om lägesbilden kan kommuniceras på en gång till alla som deltar i operationen.

VIRVE-tjänsterna används aktivt i myndigheternas dagliga uppgifter. Suomen Erilliskerho Oy opererar VIRVE och svarar för tjänsterna under inrikesministeriets ledning. VIRVE används emellertid av användare vid flera ministerier samt olika räddnings- och säkerhetsmyndigheter. Totalt finns det ca 31 000 användare.

Säkerhetsmyndigheternas verksamhet kräver effektiv och säker radiokommunikation som inte kan avlyssnas av utomstående och myndighetskommunikationen får inte blockeras av kommersiella tjänster. VIRVE:s viktigaste användningsform är gruppsamtal, men vid sidan av dessa ökar i synnerhet datatrafiken stadigt.

Ett femårigt investeringsprogram för 2008–2012 tryggar VIRVE-nätets funktionsförmåga långt in i framtiden. Med hjälp av programmet förbättras VIRVE-tjänstens tillgänglighet, nätets täckning och kapacitet. VIRVE:s centralnät moderniseras också, nätets programvara uppdateras och dataegenskaperna förbättras. Målet är att VIRVE som helhet är ett modernt och funktionssäkert TETRA-kommunikationsnät för myndigheterna och att VIRVE fortfarande används efter 2020. Ett särskilt mål är att säkra VIRVE:s hörbarhet i hela landet och inomhus samt dess funktionssäkerhet i störningssituationer och under undantagsförhållanden.

5.2.4 Strålningsövervakningsnät i realtid

Finlands strålningsövervakningsnät omfattar 288 mätstationer. Stationerna mäter kontinuerligt den yttre strålningen i miljön och mätresultaten överförs med hjälp av myndighetsnätet VIRVE:s datatjänst till STUK:s datasystem. Genom att använda VIRVE garanteras att dataöverföringen fungerar också under svåra förhållanden. Lokala givare mäter strålningen med en minuts mellanrum och mätresultaten överförs som ett medelvärde för tio minuter till nödcentralen i respektive område och samtidigt till det riksomfattande övervakningssystemet.

5.2.5 Jourarrangemang på nationell, regional och lokal nivå

För statsledningens och myndigheterna inom centralförvaltningens kontinuerliga tillgång till information inrättades i september 2007 statsrådets lägescentral som är tillgänglig dygnet runt. Statsrådets lägescentral svarar för att larma regeringen, kanslicheferna samt beredskapscheferna och kalla dessa till de sammanträden, möten och handlingar som störningssituationen eller krisen kräver vid exceptionella förhållanden.

Varje ministerium har till uppgift att leverera en lägesbild över hela sitt förvaltningsområde samt anmäla säkerhetsincidenter inom sitt förvaltningsområde till statsrådets lägescentral. I brådskande situationer får statsrådets lägescentral anmälningar om säkerhetsincidenter också direkt från myndigheterna. Därutöver följer statsrådets lägescentral offentliga källor och får lägesinformation i egenskap av nationell kontaktpunkt till olika organ inom EU och internationella organisationer. Den lägesbild statsrådets lägescentral sammanställer förmedlas till statsledningen och ministeriernas beredskapsorganisationer, som vidareförmedlar informationen inom sina respektive ministerier och förvaltningsområden.

Utöver statsrådets lägescentral finns det vanligtvis en beredskapsjour vid varje ministerium. De jourhavande vid ministerierna kan kontaktas per telefon dygnet runt. De jourhavande och beredskapspersonalen vid ministerierna svarar för att informera ledningen för sina respektive förvaltningsområden och de samarbetspartners som behövs.

Det finns även olika slags jourarrangemang på regional nivå vid regionförvaltningsverken (RFV) och närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM).

De regionala räddningsverken som upprätthålls av kommunerna har även beredskap dygnet runt för att hantera situationer som orsakats av naturkatastrofer. Räddningsverken har också lägescentraler som inte är knutna till ett specifikt område. Lägescentralerna har jour dygnet runt eller kan bemannas vid behov. Till räddningsverkens förfogande finns team bestående av heltidsanställda och avtalspersonal samt den utrustning som behövs. Räddningsverken larmas via nödcentralerna.

5.2.6 Varningssystemet för naturkatastrofer (LUOVA)

Varningssystemet för naturkatastrofer (LUOVA) är ett system som består av olika datasystem och en säkerhetsväderjour som opererar dygnet runt. I varningssystemet sammanställs information som analyserats av olika sakkunniga aktörer till varningar och lägesbilder. LUOVA producerar snabbt aktuell analyserad information och varnar för naturkatastrofer som hotar Finlands befolkning, infrastruktur och ekonomisk funktion. Utöver Meteorologiska institutet skickar Finlands miljöcentral SYKE (varningar om översvämningar i vattendrag) och seismologiska institutet vid Helsingfors universitet information till systemet. Utvecklingen av LUOVA-systemet fortsätter under 2011 så att systemets operativa funktion kan inledas från och med 2012.

5.2.7 Utveckling av vädervarningar

Meteorologiska institutets säkerhetsväderjour ger dygnet runt ut vädervarningar för befolkningen vilka gäller Finlands land- och havsområden. Under 2011 uppdateras och expanderas det befintliga varningssystemet. För varningsperioden som gäller de närmaste dygnet införs varningar om högt och lågt havsvattenstånd, våghöjd, sträng kyla och perioder med hetta. De flesta nya varningar består av tre steg, vilket gör det lättare att

bedöma fenomenets risker och inverkan. Därtill införs en helt ny varningsperiod under 2011. Med hjälp av den kan man redan 3–5 dygn på förhand ge ut information om farliga eller skadliga vädersituationer som närmar sig vårt land. Den nya varningsperioden placeras efter den nuvarande varningsperioden som gäller de kommande 24 timmarna och även där består de flesta varningarna av två eller tre steg. Den nya varningsperioden omfattar följande fenomen: perioder av hetta, köld, rikligt regn, vind till havs, vind på land, åskbyar, havsvattenståndet, vågor och trafikvädret.

Meteorologiska institutet producerar skraddarsydda prognoser och varningar om farliga väderfenomen för säkerhetsmyndigheterna som stöd för beredskapen. Prognoserna och varningarna försöker i synnerhet beskriva väderfenomenens konsekvenser för samhällets funktion och räddningsmyndigheternas verksamhet.

5.2.8 Översvämningsvarningar

Lägesbilden för översvämningsvarningar produceras just nu på olika ställen beroende på vilken typ av översvämningsvarning det är fråga om: Meteorologiska institutet producerar prognoser om översvämningsvarningar som orsakats av störtregn och högt havsvattenstånd och SYKE producerar prognoser om översvämningsvarningar i vattendrag.

SYKE:s översvämningsjour utvecklas att bland annat motsvara LUOVA-systemets behov. Syftet är att den jourhavande vid SYKE i översvämningsituationer uppdaterar lägesbilden för översvämningsvarningen i samarbete med NTM-centralerna och besvarar förfrågningar om översvämningsvarningssituationen via en jourtelefon.

European Flood Alert System (EFAS) producerar översvämningsprognoser och varningar för hela Europa. SYKE är medlem i EFAS sedan 2011. Testobjektet i EFAS:s prognoser är Torne älv som saknar sjöar och är oreglerad. Varningarna från EFAS-systemet når för närvarande inte samma nivå som de nationella modellerna bland annat på grund av avsaknaden av regleringar och sjöar. Det är emellertid viktigt att fortsätta samarbetet med EFAS och utvärdera användbarheten hos de prognoser EFAS producerar.

5.2.9 Varningssystemet för snöbelastning på tak

Varningssystemet för snöbelastning på tak har varit en del av SYKE:s system med modeller för vattendrag sedan vintern 2008–2009. Det varnar regionala myndigheter per e-post och webbsidor när den dimensionerade snöbelastningen överskrids. I det utvecklingsarbete som blev klart inför vintern 2010–2011 riktades varningarna noggrannare till byggnader med större takyta där många människor vistas och för dem sänktes gränsen för när varningar för snöbelastning utfärdas på grund av de hallar vars tak rasat in. Dessa objekt var till exempel idrottshallar och köpcentrum. Gränsen för varningar för egnahemshus och radhus höjdes närmare den så kallade kritiska belastningen som taken är utformade att tåla och som är ungefär 3–4 gånger större än mätvärdena. För att sprida

information om takbelastning skapades också preciserade förfaranden och innehåll, bland annat en guide för fastighetsägare som ett samarbete mellan miljöministeriet och SYKE.

5.2.10 Systemet för övervakning av skogsbränder

Systemet för övervakning av skogsbränder består av varning för skogsbrand, flygspaning och ett satellitövervakningssystem. Flygspaningen inleds när varning för skogsbrand gäller, medan övervakning med satellit pågår hela tiden.

Satellitssystemet för larm om skogsbrand, som utvecklats av inrikesministeriet, VTT och Meteorologiska institutet, är det enda operativa larmsystemet för skogsbränder i världen. En satellit observerar värmestrålning från jorden och kan särskilja varma punkter från den omgivande normaltempererade jordytan. När satelliten observerar en potentiell skogsbrand skickar systemet inom 30 minuter ett automatiskt larm till den nödcentral som är närmast observationen. Satellitövervakningssystemet kan tillförlitligt observera relativt stora bränder, dvs. i praktiken bränder på över tre hektar.

5.2.11 Systemet för förmedling av myndighetsmeddelanden

I Finland används ett system för att förmedla meddelanden från myndigheterna och nödunderrättelser som använder det riksomfattande radio- och televisionsnätet. Kommunikationsministeriet har till uppgift att stödja uppbyggnaden och underhållet av de elektroniska varnings- och larmsystemen. Systemen använder de offentliga radio- och tv-kanalerna (Rundradion Ab) samt de viktigaste kommersiella radio- och tv-kanalerna. Meddelanden kan utfärdas vid hot om en exceptionellt kraftig storm eller något annat farligt väderfenomen som utvecklas snabbt.

Man har för avsikt att förtydliga praxis för nödunderrättelser. Arbetsgruppen som behandlar saken håller på att utarbeta ett lagförslag om underrättelser i farosituationer. Dessa skulle ersätta de nuvarande nödunderrättelserna.

5.2.12 Medborgarportalen för kriskommunikation

Målet är att inrätta en medborgarportal för kriskommunikation. Med portalens hjälp utnyttjar man den information myndigheter, medborgare, organisationer och medier förmedlar. Under normala förhållanden erbjuder portalen medborgarna grundläggande information och anvisningar för kriser. Utöver den grundläggande informationen finns det länkar till de behöriga myndigheternas egna webbsidor med mer information. I krissituationer innehåller portalen även interaktiva sektioner där medborgare och sammanslutningar vid behov kan sända information till myndigheterna och ta emot den information myndigheterna offentliggör. Systemet är tekniskt klart för att tas i bruk. Administrativa ramar bereds vad gäller underhållet.

5.2.13 Beredskap för nukleära, biologiska och kemiska olyckor (NBC)

När riksdagen ratificerade det internationella hälsoreglementet (IHR) 2007 förband sig Finland att upprätthålla NBC-beredskap dygnet runt. Genom att det råder resursbrist har man lyckats organisera NBC-arbetet genom att bilda nätverk och koncentrera den befintliga kompetensen. Finland har också skyldigheter gentemot EU gällande NBC-verksamheten och dessa förutsätter laboratorieberedskap.

5.3 Förankring av metoder som främjar säkerhet

5.3.1 Utrikesministeriets resemeddelanden

Utrikesministeriet utfärdar underrättelser om resesäkerheten i olika länder. Resemeddelandena utfärdas för närmare 200 länder där Finland har en representation eller där beskickningarna annars kan få tag i pålitliga uppgifter.

Resemeddelandena innehåller information för att stödja resenärens egna beslut. Resemeddelanden där man avråder från resor till ett visst område eller land ges enbart på goda grunder.

5.3.2 Upplysningar, beredskap och kampanjer

Räddningsverken har en viktig roll i säkerhetskommunikationen. Organisationerna stöder räddningsverken i denna uppgift. Upplysning, råd och kampanjer ska utvecklas i den riktningen att de också innehåller sektioner om naturkatastrofer. Det är särskilt viktigt att förtydliga vilket ansvar respektive part har i arbetet i händelse av en naturkatastrof och när skador repareras.

Räddningsväsendets riksomfattande kampanjer som genomförs tillsammans med inrikesministeriets räddningsavdelning, kommunerna, skolorna, räddningsverken och organisationer i räddningsbranschen är bland annat 112-dagen, kampanjen Nou Häätä! för elever i årskurs 7–9 och kampanjen Pellekaija Pum för barn i åldern 5–9 år. Andra riksomfattande samarbetskampanjer är bland annat Olycksfallsdagen och Kampanjen mot hemolyckor. Utöver de riksomfattande kampanjerna bedriver räddningsverken upplysningsverksamhet inom sina respektive områden.

Ovan nämnda kampanjer hänför sig inte direkt till agerande i händelse av en naturkatastrof. I de riksomfattande kampanjerna och räddningsverkens dagliga säkerhetskommunikation måste man även beakta naturkatastrofer och de störningar som de orsakar. Målet är att människor vet hur man ska agera i händelse av en naturkatastrof, till exempel i situationer där elektriciteten eller vattnet är borta under en längre tid. Inrikesministeriet

och räddningsavdelningen kan tillsammans med organisationerna stärka den självständiga beredskapen för en naturkatastrof.

Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland (SPEK) samhälleliga effektmål inom beredskap och befolkningsskydd är ett samhälle som tål kriser och vars beredskap att hantera störningssituationer baserar sig på samarbete mellan den offentliga sektorn, medborgarsamhället samt näringslivet. Förutsättningen för detta är att individen och samhället har tillräcklig beredskap att klara sig i störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Agerande vid storskaliga och långvariga elavbrott samt beredskap för översvämnings-skador är exempel på situationer för vilka SPEK utvecklar beredskap. Målet är att främja befolkningens självständiga beredskap via massmedieinformation och utbildning. Målet är också att öka medborgarnas kunskaper om faro-, olycks- och störningssituationer samt ge dem beredskap att agera rätt i dessa situationer. Informationen kommer i framtiden att riktas till i synnerhet säkerhetspersonal vid fastigheter som är skyldiga att ha en räddningsplan. Småhus som inte omfattas av skyldigheten att göra upp en räddningsplan bildar en egen specialgrupp.

Naturkatastrofer och beredskap för dem ingår också i SPEK:s utbildning för beredskapsutbildare och kursledare.

Finlands Röda Kors (FRK) ökar bland annat via arbetet vid avdelningarnas hälsopunkter, vänverksamheten, förstahjälppgruppverksamheten och samarbetet med skolorna kunskapen om naturkatastrofer och säkerhetsrisker, som till exempel hur man hanterar ett elavbrott på vintern eller vid storm samt vätskeförlust vid hetta. Inom vänverksamheten fäster man i synnerhet uppmärksamhet vid att ensamma äldre klarar sig.

5.3.3 Testning av anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens

Genom att avlägga ett test om anläggningsteknik och hushållsvattenhygien får de anställda vid vattenverken större kunskaper samt beredskap att agera korrekt i händelse av exceptionella situationer.

5.4 Minskning av riskfaktorer

5.4.1 Hantering av översvämningsrisker

En samordningsgrupp som tillsatts av jord- och skogsbruksministeriet planerar, följer upp och gör upp en tidtabell för genomförandet av de olika skedena i hanteringen av översvämningsrisker. Samordningsgruppen har också till uppgift att bland annat fastställa gemensamma principer för målen med hanteringen av översvämningsrisker samt

styra handledningsarbetet för att göra upp planer för att hantera översvämningsriskerna i avrinningsområdena och kusterna.

Översvämningsriskerna bedöms i slutet av 2011 och då fastslås områdena med betydande översvämningsrisk. För dessa områden utarbetas kartor över översvämningshotade områden och kartor över översvämningsrisker före utgången av 2013 och planer för hantering av översvämningsrisker före utgången av 2015. I planerna presenteras åtgärder för att minska riskerna. Åtgärderna kan till exempel vara att förbättra översvämningsprognoserna och varningarna, att styra områdesanvändningen, att planera räddningsväsendet, att hindra vattenmassor eller bygga skyddskonstruktioner mot översvämning.

5.4.2 Riksomfattande mål för områdesanvändningen

Statsrådet beslöt den 13 november 2008 om revidering av de riksomfattande målen för områdesanvändningen. Huvudtema för revideringen har varit att bemöta klimatförändringens utmaningar.

De riksomfattande målen för områdesanvändningen omfattar bland annat:

Vid planeringen av områdesanvändningen identifieras befintliga eller förväntade miljöolägenheter och exceptionella naturförhållanden och verkningarna av dem förebyggs. Vid områdesanvändningen skapas förutsättningar för anpassningen till klimatförändringen.

Vid områdesanvändningen ska områden med översvämningsrisk i enlighet med myndigheternas utredningar beaktas och en bekämpning av riskerna i anslutning till översvämning eftersträvas. Vid planeringen av områdesanvändningen ska nybyggande inte placeras i områden med översvämningsrisk. Från detta kan avvika bara om man med stöd av behovs- och konsekvensutredningar kan påvisa att översvämningsriskerna kan kontrolleras och att byggandet är förenligt med hållbar utveckling. Vid planeringen av områdesanvändningen ska vid behov anvisas ersättande lösningar för funktioner som är särskilt viktiga för ett fungerande samhälle och som förknippas med betydande miljö- eller personskaderisker.

Vid general- och detaljplanläggningen ska förberedelser göras för ökande stormar, störtregn och tätortsöversvämnningar. Sådana aktiviteter som har en menlig inverkan på hälsan eller medför risk för olyckor placeras på tillräckligt långt avstånd från verksamheter som är känsliga för konsekvenserna. Anläggningar som orsakar fara för storolyckor, transportrutter för farliga ämnen och de kemikaliebangårdar som betjänar dessa måste ligga på ett betryggande avstånd från bostadsområden, områden avsedda för allmänheten och områden med en känslig natur.

Enligt Kommunförbundets klimatpolitiska riktlinjer är målet att kommunerna beaktar effekterna av klimatförändringen och anpassningsbehoven vid planläggningen och byggandet. Till exempel i huvudstadsregionen har en strategi för anpassning till konsekvenserna av klimatförändringen utarbetats och kommunerna svarar för att genomföra åtgärderna.

5.5 Ökande av beredskapen och effektiviserande av insatserna vid katastrofer

5.5.1 Räddningsverken och kommunerna

Naturkatastrofer inträffar alltid i någon kommun. När det gäller beredskap och insatser vid katastrofer är det väsentligt att de kommunala myndigheterna har beredskap att agera. Räddningsverken har en särskilt viktig roll eftersom räddningsmyndigheterna svarar för den allmänna ledningen av situationen i händelse av en naturkatastrof.

I omfattande situationer deltar flera myndigheter och andra aktörer i räddningsverksamheten. De aktörer som deltar måste enligt räddningslagen ha planer för deltagandet i räddningsverksamheten. Varje aktör gör själv upp de planer som behövs men räddningsmyndigheten samordnar utarbetandet av planerna och inleder planeringsprocessen och för den framåt.

Ett särskilt mål är att räddningsverket och kommunerna i räddningsverkets område och övriga aktörer som deltar i räddningsverksamheten har sådana beredskapsplaner som möjliggör verksamhet i alla säkerhetssituationer. Målet är också att alla aktörer känner till planerna.

Kommunerna ska tillsammans med myndigheterna och organisationerna klarlägga utsatta grupper av människor, som till exempel äldre som bor ensamma och personer med nedsatt rörlighet.

5.5.2 Utveckling och upprätthållande av försörjningsberedskapen

Syftet med lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) är att med tanke på undantagsförhållanden och allvarliga störningar som kan jämföras med undantagsförhållanden trygga de ekonomiska funktioner och därtill hörande tekniska system som är nödvändiga för befolkningens utkomst, landets näringsliv och landets försvar. Statsrådet fastställer de allmänna målen med försörjningsberedskapen (539/2008).

Utvecklandet av försörjningsberedskapen och samordningen av beredskapsförberedelserna ankommer på arbets- och näringsministeriet. Varje ministerium ska utveckla försörjningsberedskapen inom sitt ansvarsområde. För utvecklandet och upprätthållandet

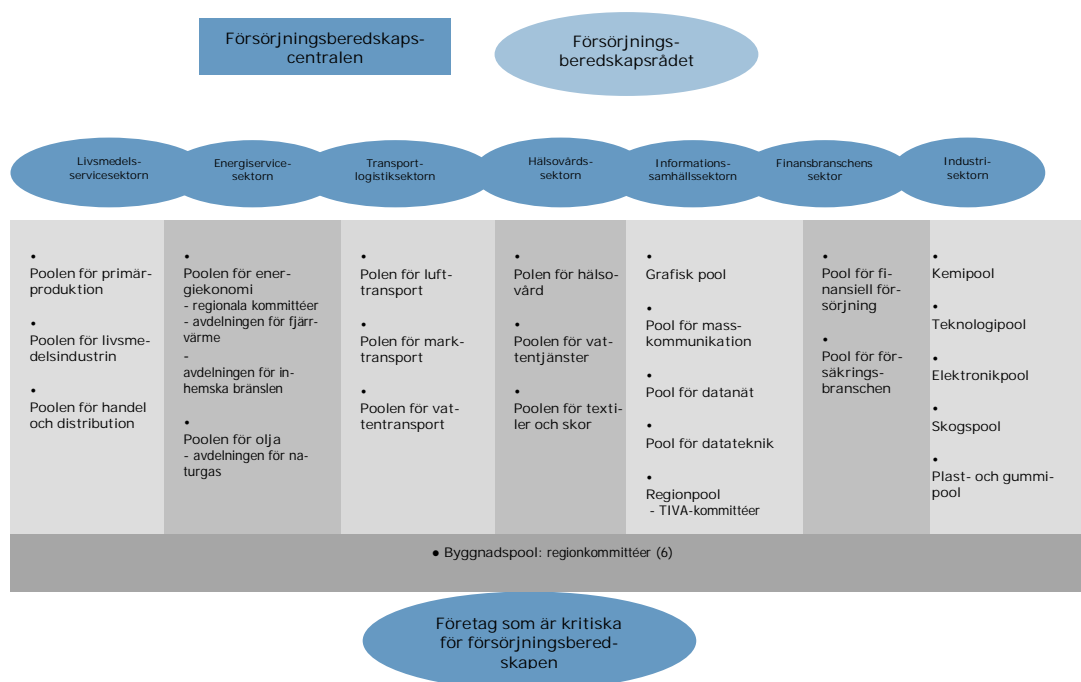
av försörjningsberedskapen finns Försörjningsberedskapscentralen, vars uppgifter bestäms i statsrådets förordning 455/2008. Försörjningsberedskapscentralen ska främja samt följa och samordna myndigheternas beredskap att styra landets ekonomiska liv under exceptionella förhållanden och sektorvis och per driftsställe främja beredskapsplaneringen och beredskapsförberedelserna för allvarliga störningar av normala förhållanden och för verksamhet under undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapscentralens beslutande organ är en styrelse som tillsätts av arbets- och näringsministeriet. Styrelsen har till uppgift att leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet.

I anslutning till Försörjningsberedskapscentralen finns försörjningsberedskapsrådet samt som permanenta samarbetsorgan sektorer och pooler som fungerar på samma sätt som kommittéer. Dessa har en bred representation av olika aktörer i samhället, myndigheter och näringslivet. Poolerna har till uppgift att bestämma den kritiska produktionen/funktionen inom sina områden och utveckla beredskapen inom sin bransch för allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden. Poolerna ordnar årligen utbildning och seminarier för kritiska aktörer tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen. FBC och FRK lagrar i samarbete upp hjälpförnödenheter såsom tält, filter och vattenkanistrar för akuta behov inrikes, till exempel för evakueringar i händelse av en naturkatastrof.

Försörjningsberedskapscentralen upprätthåller säkerhetsupplag för allvarliga störningssituationer och undantagsförhållanden. I upplagringen beaktas olika hotbilder samt statsrådets målbeslut om tryggandet av försörjningsberedskapen. Dessutom tryggas försörjningsberedskapen med hjälp av obligatorisk upplagring. Statsrådet fattar beslut om ibruktagandet av statens säkerhetsupplag.

År 2010 tog Försörjningsberedskapscentralen HUOVI-portalen i bruk inom försörjningsberedskapsorganisationen. Portalen erbjuder redskap i störningssituationer för bedömning och utveckling av hanteringen av affärsverksamheten och verksamhetsnätverket för företag som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Portalen erbjuder även arbetsrum för konfidentiellt informationsutbyte och samarbete. Portalen kommer att producera en lägesbild av nivån och beredskapen för planeringen av kontinuiteten i företagets verksamhet.

Bild 2: Näringslivets deltagande i försörjningsberedskapssamarbetet (Public-Private-Partnership)

5.5.3 Undersökning av olyckor

Olyckor undersöks av Centralen för undersökning av olyckor (OTKES). Vid undersökning av en olycka ska olyckans förlopp, orsaker och följder samt räddningsåtgärderna utredas. Det utreds särskilt om säkerhetskraven i tillräcklig utsträckning har beaktats vid planeringen, tillverkningen, byggandet eller användningen av de anläggningar och konstruktioner som förorsakat olyckan eller olyckstillbudet eller som drabbats därav. Dessutom utreds det om övervakningen och inspektionen av anläggningar och konstruktioner har ordnats och skötts på behörigt sätt eller om det förekommer eventuella brister i bestämmelserna och föreskrifterna om säkerheten. I utredningen försöker man i synnerhet få fram den direkta orsaken bakom olyckan och därutöver faktorer och bakgrundsfaktorer som har bidragit till händelsen och som kan finnas i exempelvis organisationen, anvisningar och handlingsätt.

Över en utredning ska det göras upp en undersökningsrapport som innehåller säkerhetsrekommendationer för de behöriga myndigheterna och andra parter. Säkerhetsrekommendationerna sammanfattar undersökarnas uppfattning om hur man kan undvika likadana olyckor i framtiden. Centralen för undersökning av olyckor följer upp genomförandet av rekommendationerna. Utredningen av en olycka görs endast för att förbättra

säkerheten och i undersökningen tas inte ställning i skuld- och ansvarsfrågor eller frågor som gäller skadeståndsskyldighet.

Centralen för undersökning av olyckor undersöker även större naturkatastrofer och de åtgärder som vidtagits i samband med dessa.

5.5.4 Ledning och lägesbild

Det viktigaste målet vad gäller ledningssystemet är att ledningen och den övriga verksamhet som en störningssituation eller undantagsförhållanden kräver lyckas. Detta innebär att systemen för ledning, lägesbild och kommunikation är kompatibla och att handlingsplanerna är aktuella. För en framgångsrik verksamhet krävs bland annat att verksamhet kring lägesbilden har ordnats på lokal, regional och nationell nivå.

Målet är att skapa en regelbunden lägesbildsverksamhet på lokal, regional och nationell nivå och att stödja den regionala och lokala förvaltningen i upprättandet av en lägesbild samt att förbättra näringslivets och företagens förutsättningar för beredskap för störningssituationer och öka deras krisberedskap genom regelbundet arbete med lägesbilden.

Att skapa en regelbunden lägesbildsverksamhet för den regionala förvaltningen är ett utmanande mål med tanke på arbetets tväradministrativa natur, de tekniska kraven och finansieringsbehoven. Alla ansvarsområden vid NTM-centralerna ska delta aktivt i detta arbete så att lägesbildsverksamheten även bistår NTM-centralerna på ett heltäckande sätt.

På lokal nivå har bland annat räddningsverken inrättat lägescentraler som vid behov kan omvandlas till ledningscentraler.

5.5.5 Trafikverkets trafikcentraler

Trafikcentralerna har en central roll vid störningssituationer där trafiken påverkas. Trafikcentralerna har en betydande roll vid förmedling av lägesbilden, handräckning till myndigheter, vägledning av medborgarna, varningsverksamhet och när avhjälpande åtgärder vidtas.

5.5.6 Riksomfattande, regionala och lokala beredskapsövningar

Omfattande beredskapsövningar inom statsförvaltningen ordnas ungefär vart fjärde år. Syftet är att testa hur åtgärderna i säkerhetsstrategin för samhället fungerar och statsförvaltningens ledningsberedskap med tanke på situationer under undantagsförhållanden.

Informations- och transportberedskapsövningarna ordnas en gång per år som stora riksomfattande övningar som pågår i ungefär en vecka. Dessa övningar behandlar myndigheternas verksamhet i olika störningssituationer.

Vid kärnkraftverk ska en övning inför en kärnkraftsolycka ordnas minst vart tredje år.

Försörjningsberedskapscentralens pooler ordnar övningar med jämna mellanrum.

Till regionförvaltningsverkens uppgifter hör att ordna regionala beredskapsövningar. Dessa övningar omfattar även störningssituationer som uppstår till följd av naturkatastrofer. NTM-centralerna ordnar övningar för bland annat översvämningsbekämpning och dammbrott.

FRK ordnar regelbundet storskaliga riksomfattande beredskapsövningar i Finland där hela organisationen på alla nivåer, myndigheter och andra samarbetspartners deltar.

Räddningsverken ordnar lokala övningar inför storolyckor.

5.5.7 Främjande av beredskap

Regionförvaltningsverkens gemensamma uppgift är att stödja planeringen av kommunernas beredskapsarrangemang. Under 2011 utarbetas en plan för beredskapshandledning och avtal ingås med samarbetspartnerna om arbetsfördelningen.

Enligt räddningslagen har räddningsverket till uppgift att stödja beredskapsplaneringen i en kommun som hör till räddningsområdet, om detta har överenskommit med kommunen. Många räddningsområden har redan nu förfaranden för hur verken stöder beredskapen och beredskapsplaneringen i kommunerna.

I Kommunförbundets riktlinjer för kommunernas beredskap och utvecklingen av räddningsväsendet som antogs av styrelsen den 1 december 2010 betonar förbundet vikten av att utveckla samarbetet mellan räddningsverken och kommunerna i fråga om beredskap och beredskapsplanering. I riktlinjerna slås även fast att kommunerna ska beakta konsekvenserna av klimatförändringen i sina beredskapsplaner.

I Kommunförbundets riktlinjer för beredskap och utveckling av räddningsväsendet understryks behovet av att ta fram en regional beredskapsplan. Behovet av en regional beredskapsplan har blivit aktuellt också i och med hanteringen av de stormar och omfattande elavbrott på grund av den stora mängden snö som förekommit i vissa räddningsområden under 2010 och 2011.

I FRK:s beredskapsplanering framhävs utvecklingen av det regionala och lokala samarbetet så att de totala resurserna snabbt och flexibelt kan tas i bruk i händelse av mer omfattande olyckor eller kriser. Avtalen med myndigheterna är en väsentlig del av bered-

skapsplaneringen. Tyngdpunkten ligger på att främja ingåendet av avtal i synnerhet på lokal nivå.

En betydande del av räddningsväsendets uppgifter i Finland sköts inom frivilligsektorn. Frivilligsektorn deltar i stor utsträckning i sjöräddningsverksamhet samt efterspaning och räddningsverksamhet (SAR) och i brandkårsverksamheten. Den riksomfattande och omfattande frivilliga brandkårsverksamheten och -utbildningen ökar märkbart den lokala aktionsberedskapen även med tanke på naturkatastrofer. Brandkårsutbildningen omfattar bland annat kurser om svåra träd samt övningar för översvämningsskador. Totalt finns ungefär 15 000 personer vid brandkårernas larmavdelningar medan brandkåren totalt har ungefär 40 000 medlemmar.

Frivilliga räddningstjänsten (Vapepa) är en sammanslutning av 50 föreningar som samordnas av Finlands Röda Kors. I Frivilliga räddningstjänstens verksamhet deltar ca 20 000 frivilliga personer och ca 1 200 larmgrupper. FRK fungerar som Frivilliga räddningstjänstens kontaktorganisation och samordnar det frivilliga arbete som gäller den allmänna räddningsverksamheten. Den frivilliga sjöräddningen till havs och på sjöarna samordnas av Finlands Sjøräddningssällskap. Finlands Flygförbund samordnar den frivilliga lufträddningen. Vapepa har till uppgift att stödja myndigheterna i synnerhet i uppgifter som kräver mycket räddningspersonal. I dessa situationer kan Vapepa på begäran komplettera och stödja bland annat polis-, räddnings- samt social- och hälsovårdsmyndigheterna.

Vid JSM och de regionala skogscentralerna har man berett beredskapsplaner för stormar i samarbete med räddningsmyndigheterna och elbolagen. Vid skogscentralerna finns en jour för begäran om handräckning från räddningsmyndigheterna. Man har samarbetat tillsammans med Lantmäteriverket och Skogsforskningsinstitutet för snabb kartläggning av skador, vilket främjar snabb reparation av skadorna, vilket i sin tur bidrar till att minska till exempel insektskador. Man har även undersökt hur det stigande antalet stormar kan beaktas i skogsskötseln.

Säkerhetspersonalen vid fastigheter som är skyldiga att göra upp en räddningsplan utgör en självständig skyddsreserv inom räddningsväsendets befolkningsskyddsorganisation under undantagsförhållanden. Säkerhetspersonalen vid bostadsfastigheter deltar i utbildningen samt det fastighetsspecifika säkerhetsarbetet på frivillig basis. SPEK strävar efter att främja användningen av denna resurs även i störningssituationer under normala förhållanden i sin egen och sina medlemmars verksamhet. I Finland finns åtminstone 70 000 bostadsfastigheter som är skyldiga att göra upp en räddningsplan. Med kontors- och affärsfastigheter blir siffran avsevärt större.

Frivilliga formationer med räddningshundar har en central betydelse som räddningsväsendets reserv under undantagsförhållanden. Dessutom används räddningshundar vid normala förhållanden via Frivilliga räddningstjänsten (VAPEPA) som stöd för polisen i efterspaningsuppgifter. Räddningshundar ingår också i Finlands internationella rädd-

ningsreserv. Ovädren under sommaren 2010 visade att hundar som utbildats för efterspaning i ruiner kan behövas också i samband med förödelse som orsakats av stormar.

5.5.8 Utbildning

Utbildningen av olika förvaltningsområden och aktörer som deltar i verksamheten bör utvecklas så att uppgiftshelheter och -ansvar i samband med naturkatastrofer blir lättare att greppa. Detta omfattar identifiering av risker, upprätthållande av lägesbilden och de egentliga åtgärderna i olika situationer.

Räddningsinstitutet har en betydande roll i beredskapsutbildningen inom räddningsväsendet och kommunernas olika förvaltningsområden.

5.6 Internationell verksamhet

Finland har redan länge aktivt stött partnerskapsländerna i arbetet med att förebygga riskerna för naturkatastrofer bland annat inom det meteorologiska området. Finland har också aktivt stött FN:s ISDR-sekretariats arbete under flera år. Finlands verksamhet grundar sig på rekommendationerna i Hyogo-handlingsplanen. De utvecklingspolitiska riktlinjer som handlingsplanen omfattar baserar sig även på rekommendationerna i och uppföljningen av den utvärdering som gjordes 2009 av sambanden mellan naturkatastrofer, klimatförändringen och fattigdom. När utvecklingsministrarna våren 2009 samlades i EU:s råd för allmänna frågor och yttre förbindelser godkände de också en nationellt bindande EU-strategi för att stödja utvecklingsländerna i förebyggandet av katastrofrisker. Våren 2011 gav rådet ett mandat för det fortsatta arbetet med genomförandeprogrammet.

5.6.1 Integrering av minskandet av riskerna för naturkatastrofer i de centrala politiska programmen

Minskandet av riskerna integreras i regeringens nya utvecklingspolitiska program och i andra utvecklingspolitiska strategier, riktlinjer för sektorer och åtgärdsprogram som är under beredning.

5.6.2 Minimerandet av riskerna för naturkatastrofer integreras i utvecklingssamarbetet

Minimerandet av riskerna för naturkatastrofer integreras i planeringen och verkställandet av budgetstödet och sektorprogrammen, projekt och program, inklusive projekt för samarbete med frivilligorganisationer, för lokalt samarbete (PYM) och för utvecklingssamarbete mellan institutioner. Minskandet av riskerna för naturkatastrofer görs till ett av kvalitetskriterierna för projekten samt till en del av planeringen av bedömningen och hanteringen av de totala riskerna för utvecklingssamarbetsprojekt.

Anvisningarna för utvecklingssamarbetsprojekt uppdateras. Utöver integreringen identifieras insatsområden som producerar ett finländskt mervärde såsom det meteorologiska området och relevanta regionala projekt.

Finland kräver att också de multilaterala FN-organisationer och internationella finansieringsinrättningar som Finland stöder minimerar risken för naturkatastrofer.

5.6.3 Bi- och multilateral politisk dialog

I förhandlingar om länderprogram samt i dialoger om budgetstöd och sektorstöd lyfts även arbetet med att förebygga naturkatastrofer och att minimera konsekvenserna fram.

Anvisningarna förnyas på denna punkt och en analys för att minska riskerna för naturkatastrofer görs till en del av handlingsplanen för beskickningarna.

5.6.4 Stöd till FN:s ISDR-sekretariat

Tillsammans med FN:s ISDR-sekretariat övergick man 2011 till fullmakter att ingå fleråriga avtal. Avtalet gäller åren 2011–2013. Det behov att öka anslagen som avtalet förutsätter har beaktats i beredningen av budgeten för 2012.

5.6.5 Multilaterala organisationer som Finland stöder

Integreringen av begränsningen av risker för naturkatastrofer främjas inom de multilaterala organisationer som Finland stöder.

5.6.6 Beaktandet av jämställdhet i arbetet med att minska riskerna för naturkatastrofer

Möjligheterna att delta i ett projekt för att minska riskerna för naturkatastrofer och klimatförändringen ur kvinnors och flickors perspektiv som genomförs av en lämplig internationell organisation utreds. Alternativt genomförs ett motsvarande bilateralt pilotprojekt.

5.6.7 Politiskt samarbete på EU- och FN-nivå

Man deltar föregripande i det politiska arbetet på EU- och FN-nivå för att minska riskerna för naturkatastrofer samt i samarbetet med biståndsgivarna.

I den mån resurserna tillåter deltar man föregripande i formuleringen av finansierarnas ståndpunkt på EU- och FN-nivå.

5.6.8 Hjälp till finländare vid naturkatastrofer utomlands

Prognostiseringen av risker för naturkatastrofer och hjälpen till finländare vid naturkatastrofer utomlands utvecklas med hjälp av konsulttjänster.

Samarbetet med de nordiska länderna och EU-länderna (COCON) effektiviseras, lead state-verksamheten samt beredskapsplanering, -övningar och -utbildning utvecklas och likaså deltar man i övriga ovan nämnda parters krisövningar.

En nationell samarbetsgrupp för medicinsk evakuering har tillsatts. Samarbetsgruppen utarbetar grunder för den kontinuerliga handlingsberedskapen för medicinsk evakuering samt för samarbetet mellan olika aktörer och det operativa ansvaret.

5.6.9 Utvecklingen av den internationella sakkunnighjälpen och räddningsverksamheten

Enligt regeringsprogrammet ska Finlands förmåga att delta i den internationella krishanteringen stärkas och de grundläggande förutsättningarna för att delta i räddningsväsendets internationella biståndsverksamhet tryggas genom att man säkerställer att Krishanteringscentret har tillgång till tillräckliga personalresurser och andra behövliga resurser.

Finland skickar årligen ut i medeltal 150–170 sakkunniga på uppdrag inom den civila krishanteringen och internationella räddningsverksamheten. De sakkunniga är underställda operationer som genomförs av bland annat EU, OSSE, FN och NATO.

Utrikesministeriet fattar för varje enskild operation beslut om och i vilken utsträckning Finland deltar i den civila krishanteringen (inklusive sekretariatsuppgifter). Inrikesministeriet samordnar tillsammans med utrikesministeriet en nivå för deltagandet och kompetensen som är lämplig för Finlands del samt svarar för upprätthållandet av internationella åtaganden och utvecklingen av beredskapen för civil krishantering i Finland. Dessutom deltar olika förvaltningsområden i beredningen av besluten om deltagande i den civila krishanteringen och i utvecklingen av beredskapen. Inrikesministeriets räddningsavdelning fattar beslut om Finlands deltagande i internationell räddningsverksamhet.

Målet med räddningsväsendet är att räddningsväsendet ska kunna ge och ta emot internationell räddningshjälp enligt de krav FN och EU fastställt och genom att fullgöra Finlands internationella åtaganden. Ett gemensamt mål är att utveckla de räddningstjänstmoduler som är avsedda för internationella biståndsuppdrag inför granskningsövningen 2012. Målet är att skapa en tung räddningstjänstmodul (Heavy USAR Module), en IKT-modul, en Light base camp-modul och en OSOCC-modul i Finland. För detta ändamål rekryteras personal som utbildas i användningen av ovan nämnda moduler. Därutöver uppdateras de operativa planerna.

Man deltar i organiseringen av den internationella hjälpen bland annat via EU:s räddningstjänstmekanism och Host Nation Support-verksamheten utvecklas för mottagande av internationell hjälp i enlighet med EU:s riktlinjer.

Finland deltar i EU:s civila krishanteringsoperationer med räddningstjänstkunnande. Med tanke på detta är målet att bedömningen av riskerna för naturkatastrofer ska ingå i planeringen av GSFP:s krishanteringsoperationer.

Till Finlands Röda Kors enheter för snabb hjälpverksamhet (*Emergency Response Unit, ERU*) hör fyra hälsostationer, ett allmänsjukhus, ett kirurgiskt sjukhus och ett evakueringsjukhus med personal och en logistikenhet, en enhet för distribution av hjälpförmåner samt yrkeskunniga jämte utrustning inom vatten- och sanitetsbranschen samt datakommunikation.

FRK deltar i utvecklingen av bedömningen av internationella behov. Bedömnings- och samordningsgruppen (Field Assessment and Coordination Team, FACT) är en yrkesövergripande expertgrupp som har till uppgift att bedöma det övergripande behovet av hjälp och samordna Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationens hjälpoperation i samarbete med lokala nationella organisationer och övriga aktörer, så att hjälpen når fram effektivt och säkert. Ett specialutbildat team kan skickas till platsen inom 12–24 timmar. Av FRK:s hjälparbetare har 45 fått FACT-utbildning och bedömnings- och samordningsgrupperna skickar regelbundet finländska experter på kommenteringar.

FRK skickar årligen ca 200 hjälparbetare på uppdrag i samband med katastrof- och utvecklingssamarbete. FRK:s medlemmar i den internationella personreserven arbetar i uppgifter under Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen (IFRC), Internationella Rödakorskommittén (ICRC) eller FRK.

5.6.10 Förberedelse och utbildning för utvecklingssamarbetet

Risker för naturkatastrofer och risker som orsakas av klimatförändringen görs till en del av förberedelsen och utbildningen för utvecklingssamarbetet.

Begränsningen av risken för naturkatastrofer (DRR) ingår redan i grundutbildningen för utvecklingssamarbete. De övriga utbildningsprogrammen och -innehållen samt bedömningsanvisningarna uppdateras på motsvarande sätt. Utbildning ordnas även för projektgenomförare, inklusive de aktörer inom den offentliga sektorn som medverkar i utvecklingssamarbetet.

5.6.11 Utveckling av global beredskap och minskande av risker

FRK fortsätter att aktivt delta i Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationens (IFRC) utveckling av den globala beredskapen och minskande av riskerna.

FRK:s internationella programarbete stöder Röda Korsets och Röda Halvmånens nationella föreningars och sammanslutningars beredskap för katastrofer, att klara av naturkatastrofer och minska de risker som riktar sig mot dem i de flesta länder i Asien, Afrika och Latinamerika.

5.7 Centrala forskningsprojekt

Aktörerna i samarbetsnätverket deltar i de flesta forskningsprojekt som rör anpassningen till klimatförändringen eller begränsningen av skador efter naturkatastrofer. I matrisen nedan presenteras de viktigaste pågående forskningsprojekten hos aktörerna i samarbetsnätverket.

5.8 Internationella aktörer, avtal och samarbetsnätverk

När en naturkatastrof inträffar finns det flera internationella aktörer som informeras om det inträffade för att den internationella hjälp som behövs ska kunna organiseras så snabbt som möjligt. För att påskynda den internationella hjälpen har man även ingått avtal och upprättat samarbetsnätverk av olika slag.

Medlemmarna i samarbetsnätverket kan vara en del av en internationell samarbetsorganisation eller -verksamhet som har beröringspunkter med målen i HFA. Inom till exempel väderområdet är Finland medlem i FN:s organ Meteorologiska världsorganisationen (WMO) som har till uppgift att utveckla väderfrågorna i sin helhet. Målet för verksamheten är bland annat att förbättra väderprognoserna och -varningarna samt producera klimatinformation för att minska konsekvenserna av naturkatastrofer.

Det europeiska jordobservationsprogrammet GMES (Global monitoring for environment and security) gick in i den första operativa implementeringsfasen när EU:s rättsakt 911/2010 trädde i kraft den 23 november 2010. Ett av GMES-programmets delområden är hantering av nödsituationer där man i synnerhet utnyttjar fjärranalysmetoder. Finland drar i fortsättningen aktivt nytta av GMES-tjänsterna för att minska risken för naturkatastrofer och samarbetsnätverket fungerar som ett gemensamt sätt att sprida information i den fortsatta användningen av GMES-tjänsterna. Utöver detta har systemet METEOALARM för vädervarningar införts. Systemet omfattar hela Europa och gör den stora allmänheten bättre medveten om väderriskerna. Finland och Meteorologiska institutet medverkar aktivt i METEOALARM-verksamheten.

6 Övriga mål

Målet med samarbetsnätverket är att utveckla beredskapen för naturkatastrofer och förbättra befolkningens kunskap om arrangemangen för att avvärja naturkatastrofer och om

ansvarsfördelningen mellan olika aktörer. Till nätverkets verksamhetsformer kan utöver regelbundna möten höra till exempel temaseminarier som ordnas med 1–2 års mellanrum samt samordning av gemensamt avtalade forsknings- och utredningsprojekt.

7 Uppföljning av och rapportering om hur målen uppnås

Samarbetsnätverkets handlingsplan uppdateras årligen. Rapporteringen om verksamheten sker en gång per år i en kortfattad årsrapport. Utöver detta utarbetas vartannat år de landsrapporter som FN rekommenderar.

Samarbetsnätverkets ledningsgrupp sammanträder två gånger per år. Beredningsgruppen sammanträder tre gånger per år eller efter behov.

Samarbetsnätverkets handlingar är följande:

- Handlingsplan
- Kortfattad årsrapport (verksamhetsberättelse)
- Rapport till FN (vartannat år)

8 Handlingsprogrammets mål

Strategiska mål:

Att från lokal nivå till regional, nationell och global nivå öka kunskapen om och förståelsen av naturkatastrofer, hur riskerna för dem kan minskas och om konsekvenserna av dem

Att mellan myndigheter och andra instanser i Finland utveckla aktörer och samarbete inom arbetet för att minska risken för naturkatastrofer

Att minska riskfaktorerna och effektivisera beredskapen för naturkatastrofer i Finland

Prioritet 1

Säkerställande av att arbetet med att minska risker prioriteras nationellt och lokalt

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
1. Lagstiftning <ul style="list-style-type: none"> Beredskapslagen Räddningslagen 	JM , statliga myndigheter, statens affärsverk, kommuner	En ny beredskapslag	Regeringens proposition 3/2008 har godkänts av den föregående riksdagen och av den nya riksdagen i december 2011	
2. Säkerhetsstrategi för samhället	IM	En ny lag 2011	Lagen trädde i kraft den 1 juli 2011	
3. Programmet för den inre säkerheten	Säkerhets- och försvarskommittén (SFK) , alla ministerier, organisationer	En ny strategi	Strategin antogs den 16 december 2010	
4. Anpassning till klimatförändringen	IM, UM, JSM, SHM, KM, JM, RFV , kommuner, organisationer, näringslivet	Verkställandet av det andra programmet för den inre säkerheten fortsätter och det tredje programmet bereds	Verkställandet av det andra programmet pågår och det tredje programmet är klart den 2 maj 2012	
	JSM	Utvärdering och revidering av den nationella anpassningsstrategin	Bedömningen blev klar 2011 och strategin revideras 2012–2013	

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
5. Hantering av översvämningsrisker	JSM, SYKE, NTM-centralerna, kommuner, räddningsverken, landskapsförbunden, MI.	Genomförande av EU-direktivet före 2016	Områden med betydande översvämningsrisk har fastställts den 20 december 2011, översvämningsgrupperna fastställs 2012 och uppgörandet av planer för att hantera översvämningsriskerna inleds	
6. Tryggandet av tillgången på och distributionen av hushållsvatten i exceptionella situationer	SHM, JSM, poolen för vattentjänster, kommuner, vattentjänstverken, Försvarmakten, FRK.	Revidering av lagen om vattentjänster. Uppgörande och uppdatering av de planer för exceptionella situationer som avses i hälsoskyddslagen Mognadsanalys av Huoviportalen	2011–2014	
7. Uppgörande av en nationell säkerhetsplan för hushållsvatten (WSP)	SHM	WSP-modellen klar 2015	Pågår	
8. Säkerhetsplanering. Medborgarnas åsikter och förebyggande av risker	IM, kommuner, FRK, SPEK, näringslivet	Säkerhetsplanerna har gjorts upp och är dagsaktuella på alla nivåer	Pågår	

Prioritet 2				
Identifiering, värdering, övervakning av risker och utökning av tidig varning				
Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
9. Nödcentralverksamhet	IM , SHM, Nödcentralverket	Myndigheternas gemensamma nödcentralverksamhet och informationssystem utgör en funktionell helhet som möjliggör gemensamma system såsom det gemensamma fältledningssystemet	– Lapplands och Uleåborgs nödcentralskretsar slogs ihop 2011 – Anskaffning av fältledningssystemet 2012 – Anskaffning av datasystem inom TOTI 2011	
10. Förvaltningens säkerhetsnätprojekt TUVE	FM , säkerhetsmyndigheterna, Försvarmakten	Säkerhetsnätet tas i bruk 2013	Regeringens proposition med förslag till lag om förvaltningens säkerhetsnät blir klar 2011	
11. Myndighetsradionätet	SRK , Erillisverket Oy	VIRVE:s hörbarhet inomhus och tillförlitlighet förbättras	Pågår	
12. Automatiskt strålningsövervakningsnät	STUK	Strålningsnätet upprätthålls och utvecklas	Pågår	
13. Jourarrangemang <ul style="list-style-type: none"> ○ Statsrådets lägescentral ○ Ministeriernas jour ○ Räddningsverken ○ Lägesjour vid översvämning i vattendrag 	SRK Alla ministerier Alla räddningsverk RFV, NTM-centralerna SYKE	Jourarrangemangen utvecklas	Pågår	
14. LUOVA	MI , KM, JSM, NTM, SYKE, IM, HU	LUOVA tas i operativ användning	Pilotprojektet upphör 2011 och den operativa användningen inleds 2012	

Handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
15. Utveckling av vädervarningar för olika användargrupper (snöskred och upplega, köld- och värmevarningar)	MI	Vädervarningarna utvecklas och upprätthålls	Pågår	
16. Översvämningssvarningar	SYKE, MI	Översvämningssvarningar via LUOVA	LUOVA:s översvämningssvarningar i operativ produktion 2012, testning 2011	
17. Reform av varningssystemet för snöbelastning på tak, anvisningar för fastighetsägare	SYKE, NTM-centralerna, MI	Varningen tas i bruk	Planeringen gjord 2011 och tas i bruk 2012	
18. Underhåll av systemet för övervakning av skogsbränder	IM, MI, VTT	Satellitövervakning, flygspaning, varningar för skogsbrand	Pågår	
19. Systemet för förmedling av myndighetsmeddelanden	KM	Underrättelser i farosituationer till medborgarna	Pågår	
20. Medborgarportalen för kriskommunikation på Internet	SRK	Portalen tas i bruk	Tekniskt klar	Det är inte klart vem som ansvarar för portalens innehåll och hur
21. Beredskap för nukleära, biologiska och kemiska olyckor (NBC)	THL, AHI, STUK, Försvarsmakten	NBC-beredskapen upprätthålls	Pågår	

Prioritet 3				
Förankring av metoder som främjar säkerhet				
Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
22. UM:s resemeddelanden	UM	Utveckling av resemeddelandena	Pågår	
23. Upplysning och kampanjer <ul style="list-style-type: none"> ○ 112-dagen ○ Nou Hätä! ○ Pellekaija Pum ○ Olycksfallsdagen ○ Kampanjen mot hemolyckor ○ Avun kasvot 	IM , kommunerna, organisationer, skolor, räddningsverken	Främjande av säkerheten med hjälp av kampanjer och upplysning	Kampanjerna ordnas årligen eller är på annat sätt bestående med årliga teman	
24. Testning av anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens	Valvira	Beredskapen att handla rätt i exceptionella situationer som gäller hushållsvattnet ökar	Pågår Testet revideras våren 2012	
Prioritet 4				
Minskning av riskfaktorer				
Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
25. Planering av hanteringen av översvämningsrisker, översvämningskartläggningar, skyddsåtgärder mot översvämnningar	JSM , SYKE, NTM-centralerna, landskapsförbunden, kommunerna samt andra myndigheter och instanser	Genomförande av EU-direktivet före 2016	Områden med betydande översvämningsrisk har fastställts den 20 december 2011, översvämningsgrupperna fastställs 2012 och uppgörandet av planer för att hantera översvämningsriskerna inleds	
26. Målen för områdesanvändningen	MM , landskapen, kommunerna, NTM-centralerna	Förväntade miljöolägenheter och exceptionella naturförhållanden identifieras och följderna av dem förebyggs	Huvudstadsregionens strategi för anpassning till konsekvenserna av klimatförändringen klar 2011	

Prioritet 5				
Ökande av beredskapen och effektiviserande av insatserna vid katastrofer				
Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
27. Beredskapsplaner och utsatta grupper av människor	Räddningsverken och kommunerna	Aktuella och fungerande beredskapsplaner	Pågå	
28. Utveckling och upprätthållande av försörjningsberedskapen	FBC	Utveckling av försörjningsberedskapen	<p>Anvisning för vattenverkets kriskommunikation Handbok om ordnande av reservvattenkedja 2011</p> <p>Anvisning för avfallshanteringens beredskapsplanering och planering för fortsatt verksamhet 2011</p> <p>FBC:s och FRK:s avtal om säkerhetsupplag av akuta hjälpförodenheter. FRK har använt förodenheterna i upplaget vid flera katastrofsituationer utomlands. Arrangemang för säkerhetsupplag inom energi- och livsmedelsförsörjning, hälsovård samt övrig kritisk produktion Ramavtal om tillgången på lyft-, röjnings- och schaktningmaskiner vid en olycka (IM/FBC/byggnadspoolen).</p> <p>FSM:s publikation ”Tryggande av samhällets vitala funktioner vid ett långvarigt elavbrott” som tar upp elavbrottens konsekvenser för verksamheten ur medborgarnas perspektiv (FBC medverkar).</p>	

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
29. Undersökning av olyckor	Centralen för undersökning av olyckor	Rekommendationer på basis av forskning till olika parter	Undersökningsrapport om stormarna i juni-augusti 2010, färdig i september 2011	
30. Ledning och lägesbild <ul style="list-style-type: none"> ○ Centralförvaltningens lägesbild ○ Regionförvaltningens tväradministrativa lägesbild ○ Region- och lokalförvaltningens lägesbild ○ Stödjande av näringslivet och företagens beredskap med hjälp av lägesbildsverksamheten 	<p>Alla ministerier, RFV, NTM-centralerna, kommunerna, räddningsverken</p> <p>SRK, IM, UM, FSM</p> <p>RFV, NTM-centralerna kommunerna</p> <p>FBC, RFV, företag, organisationer</p>	<p>Skapande av en lägesbild på lokal, regional och nationell nivå</p> <p>HUOVI-portalen tas i bruk vid företag som är kritiska för försörjningsberedskapen och vid fb-organisationen från och med 2010. Portalen stöder företagets planering för kontinuerlig verksamhet i störningssituationer och informationsutbytet inom organisationen</p>	<p>SRK har tillsatt Rauno Saari att utreda lägesbildsverksamheten. Arbetet inleds den 1 oktober 2011 och blir klart den 29 februari 2012. Tanken är att införa ändringarna från och med 2013.</p> <p>Anvisningar för produktionen av den regionala säkerhetslägesbilden utfärdas och implementeringen övervakas</p> <p>Lägesbilderna fås 2011–2012. Ibruktageand och utvecklandet av portalen fortsätter. Organisationer är också med som användare.</p>	
31. Trafiklägesbild, varningar, myndighetsstöd	Trafikcentralerna	Skapande av en trafiklägesbild och stöd av myndigheter	Pågår	
32. Riksomfattande och regionala övningar	Alla ministerier, regionförvaltningsverken, kommunerna, frivilligorganisationer, Räddningsinstitutet	Genomförande av övningar	Pågår	

Handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
33. Främjande av beredskap	IM , RFV, kommunerna, Räddningsinstitutet, frivilligorganisationer	Utvecklande av beredskapen	Pågår	
34. Utbildning	Alla verksamhetsområden	Förbättrande av beredskapsfärdigheterna	Pågår	
Internationell verksamhet				
Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
35. Framhävande av minskandet av riskerna för naturkatastrofer	UM (samordnar beredningen)	Minskandet av riskerna för naturkatastrofer inkluderas i regeringens nya utvecklingspolitiska program och i andra relevanta politiska riktlinjer	Integrering i utvecklingssamarbetet 2011	
36. Minimerandet av riskerna för naturkatastrofer	UM , övriga ministerier, statliga ämbetsverk, högskolor o.s.v. som deltar i det nationella forskningsprogrammet för kärnavfallshantering (KYT), projektgenomförare (inkl. NGO och den privata sektorn)	Minimerandet av riskerna för naturkatastrofer integreras	Genomfört 2011	

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
37. Bi- och multilateral politisk dialog	UM	Begränsande och förebyggande av skador efter naturkatastrofer	Anvisningarna förnyas så att en analys för att minska riskerna för naturkatastrofer görs till en del av handlingsplanen för beskickningarna	
38. Stöd till ISDR-sekretariatet	UM	Stödet till FN:s ISDR-sekretariat görs flerårigt och ökas inom ramen för anslagen för utvecklingssamarbete	Man övergår till fullmakter att ingå fleråriga avtal 2011	
39. Multilaterala organisationer som Finland deltar i eller stöder	UM, övriga aktörer	Integreringen av begränsningen av risker för naturkatastrofer främjas inom de multilaterala organisationer som Finland stöder	Pågår	
40. Beaktandet av jämställdhet i arbetet med att minska riskerna för naturkatastrofer	UM	Möjligheterna att delta i ett projekt om minskandet av riskerna för naturkatastrofer och klimatförändringen ur kvinnors och flickors perspektiv som genomförs av en lämplig internationell organisation utreds. Alternativt genomförs ett motsvarande bilateralt pilotprojekt.	Pågår	

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
41. Politiskt samarbete på EU- och FN-nivå	Alla förvaltningsområden inom sina ansvarsområden	Man deltar föregripande i det politiska arbetet på EU- och FN-nivå för minskandet av riskerna för naturkatastrofer samt i samarbetet med biståndsgivarna samt i formuleringen av finansierarnas ståndpunkt	Pågår	
42. Hjälp till finländare vid naturkatastrofer utomlands	UM, SHM, IM, SRK, FM	Evakuering av finländare vid olyckor som inträffar utomlands	En nationell samarbetsgrupp bereder en plan om medicinsk evakuering	
43. Förmåga att delta i internationell krishantering	IM, CMC	Bedömningen av riskerna för naturkatastrofer inkluderas i planeringen av GSFP:s krishanteringsoperationer	Pågår	
44. Internationell sakkunnighjälp och räddningsverksamhet <ul style="list-style-type: none"> ○ Deltagande i EU:s mekanismer ○ Utveckling av HNS-verksamheten ○ Utveckling av modulerna för räddningsverksamhet 	IM, CMC	Räddningsväsendet har tillräcklig beredskap att ge och ta emot internationell hjälp	Utvecklingspunkterna utreds 2012	
45. Förberedelse och utbildning för utvecklingssamarbetet	UM	Begränsningen av risken för naturkatastrofer (DRR) ingår i grundutbildningen för utvecklingssamarbete.	De övriga utbildningsprogrammen och - innehållen samt bedömningsanvisningarna uppdateras på motsvarande sätt	

Åtgärd	Ansvarig part och aktörer	Mål	Fas	Orsakerna till förseningen
46. Utveckling av global beredskap och minskande av risker	FRK	<ul style="list-style-type: none">• Deltagande i IFRC:s utveckling av den globala beredskapen och minskande av riskerna.• Genomförande av projekt för att minska risken och öka beredskapen för naturkatastrofer i Asien, Afrika och Latinamerika.	Pågår Pågår	

Centrala forskningsprojekt	Part	Ämne	Tidtabell
1. Multi-source system for flood forecasting (FLOODFORE)	SYKE , Tekes, JSM, Vaisala Oyj, Inergia oy, Astrock oy, Astropolis-tieto oy, Kemijoki oy, Metsäteho oy, MI, VTT	Utveckling av översvämningssprognoser	2008–2011
2. Multinational Experiment 7 (MNE 7). NATO:s multinationella forsknings- och experimentprogram.	FSM , Finland deltar i TPAK under Cybers ledning och i Maritime under MVE:s ledning.	Tryggande av tillgången på jordens gemensamma resurser (Maritime, Air, Space, Cyber)	2011–2012
3. RAVAKE	MI, TEKES	Utveckling av prognosförframtandet för störtregn	Upphör i slutet av 2012
4. CRISMA-projektet, EU-projekt som inleds 1.3.2012	MI	Utveckling av krishantering vid naturkatastrofer	Inleds 2012 och testas vid övningen Barents Rescue 2013
5. KASTU2	MI, TEKES	Utvecklingsprojekt om varning för hälsoriskerna med röken från skogsbränder	Upphör 2012
6. Detaljerad översvämningsskartering i nedre delen av Torneälv	SYKE , EU-projektet INTERREG (Sverige medverkar)	Översvämningsskartläggning	2009–2012
7. Utveckling av kommunikationen och interaktionen vid översvämning (UR-FLOOD)	SYKE , Macaulay Land Use Research Institute, Skottland; University College Dublin, Irland; C.I.R.P.A Centro Interuniversitario di Ricerca in Psicologia Ambientale, Italien; Collingwood Environmental Planning, Storbritannien	Rekommendationer för utveckling av kommunikationen vid översvämningar på basis av enkätundersökningar i olika länder och en pilotpresentation om översvämningssberedskap för Rovaniemi	Upphör 2011

Centrala forskningsprojekt	Part	Ämne	Tidtabell
8. Projekt för att utveckla en tjänst som varnar för vattensituationen och översvämning	SYKE, JSM, KM, MM, MI, NTM-centralerna	Utveckling av varnings-tjänster	Planeringen av projektet för att utveckla en tjänst som varnar för vattensituationen inleddes 2011
9. Forskningsprojekt om kärnsäkerhet SESA-14	Seismologiska institutet	Seismologiska institutet deltar i utvecklingen av LU-OVA-systemet. Dessutom sörjer institutet för de myndighetsvarningar och -larm som ankommer på det	Pågår
10. Kemisk bekämpning av ogräs	Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT, Forskning om växtproduktion	Miljörisker som orsakas av användning av glyfosat: ämnets färd genom lerjorden till vattendragen (Gly-Fos)	Pågår
11. Klimatförändringens inverkan på mögelarter på spannmål	Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT	Impact of climate change on the interaction of Fusarium species in oats and barley	Pågår
12. Spannmålens anpassning till klimatförändringen	Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT	Kornets anpassning till klimatförändringen med hjälp av genresurser och genomik	Pågår
13. Förstörelse efter storm och beredskap	Skogsforskningsinstitutet, verksamhetsenheten i Joensuu	Beredskap för förstörelse efter storm – verktyg för flygspaning	Pågår

Centrala forskningsprojekt	Part	Ämne	Tidtabell	
14. Tidig varning och säker spannmålsproduktion	Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Forskning om växtproduktion	Hantering av Fusarium-mögel som producerar toxiner och system för tidig varning för att trygga en säker spannmålsproduktion (SAFECEREAL)	Pågår	

Internationella parter, avtal och samarbetsnätverk som underrättas i störningssituationer			
Ämne	Ansvarig part	Anmälan görs till	Fas
1. Farliga växtförstörare	Evira	Europhyt (EU) EPPO (växtskyddsorganisationen för Europa och Medelhavsländerna) notifiering om vilken till IPPC (International Plant Protection Convention, underordnad FAO)	Pågår
2. Djursjukdomar	JSM	OIE (Världspaniseringen för djurens hälsa) EU-kommissionen	Pågår
3. Rabies	Evira	WHO (Rabnet)	Pågår
4. Rapportering till WHO enligt IHR	THL	Anmälan gör enligt IHR-systemets anvisningar om sådant som enligt kriterierna uppfyller definitionen för "Public Health Event of International Concern" (PHEIC, eventuellt internationellt hot mot folkhälsan)	Pågår

Ämne	Ansvarig part	Anmälan görs till	Fas	
5. EU:s system för tidig varning och reaktion (Early Warning and Response System, EWRS)	THL	Systemet som upprätthålls av Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC), dit hotsituationer gällande smittsamma sjukdomar samt information om samordningen av bekämpningen av dem anmäls enligt systemets kriterier	Pågår	
6. EU:s informationsförmedling av aktuella epidemiuppgifter	THL	EPIS-systemet (Epidemic Intelligence Information System) som upprätthålls av Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar och som används för att samla in och sprida aktuell information om epidemier	Pågår	
7. Vänstra kolumnen: Europeiska unionens system för tidig varning och kommunikation om spridning av biologiska och kemiska agenser i syfte att skada (RAS-BICHAT)	SHM	EU:s och Health Security Committees system för samordning i situationer där agenser används i syfte att skada	Pågår	
8. Hälsovådliga foder- och livsmedelspartier	Evira	EFSA, EU-kommissionen och medlemsstaterna (RASFF, Rapid Alert System for Food and Feed)	Pågår	

Ämne	Ansvarig part	Anmälan görs till	Fas
9. Farliga livsmedel	Evira	WHO (INFOSAN)	Pågår
10. Fynd av influensavirus	THL	Rapportering till WHO	Pågår
11. Fall av mässling och röda hund	THL	Rapportering till WHO	Pågår
12. <i>Vibrio cholerae</i> O1 och O139	THL	Rapportering till WHO	Pågår
13. Deltagande i ECDC:s uppföljning av sjukdomar och laboratorienätverk	THL	FWD ECDC EU-IBIS DIPNET DIVINE EARSS EISS ESAC ESSTI EUVAC.NET EWGLI IPSE PulseNet Europe: EU-ländernas nätverk för typning av salmonella, EHEC och listeria i livsmedel samt hos djur och människor	Pågår
14. Akuta hälsot hot inom EU	THL	Nätverk för typning av EHEC och listeria	Pågår
15. Deltagande i EFSA:s uppföljningsnätverk för zoonoser, deras orsaker och mikrobläkemedelsresistens	Evira	EFSA:s och ECDC:s årliga sammandrag till EU-kommissionen	Pågår

Handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer

Ämne	Ansvarig part	Anmälan görs till	Fas
16. Epidemier som sprids via hus-hållsvatten och livsmedel	Evira	Årligt sammandrag till EU-kommissionen	Pågår
17. Vattenburna epidemier	SHM	FN/ECE och WHO/Euro	Pågår
18. Storolyckor i Finland	IM	EU, FN, Estland, Ryssland, Sverige, Norge	Pågår
19. Översvämningsvarningar	SYKE	Enligt Gränsvattenkommissionens anvisningar till Ryssland om alla olyckor. På motsvarande sätt vad gäller Sverige och Norge i fråga om översvämningsvarningar	Pågår
20. Vädervarningar i Finland	MI	Skickas till Europas meteorologiska alarm-system	Pågår

Bilaga 1: Beslut om tillsättande

NATIONELLT HANDLINGSPROGRAM FÖR ATT MINSKA SKADOR EFTER NATURKATASTROFER

Tillsättande Inrikesministeriet har i dag tillsatt ett samarbetsnätverk för att sammanställa ett nationellt handlingsprogram för att minska skador efter naturkatastrofer. Samarbetsnätverket består av en ledningsgrupp och en beredningsgrupp.

Mandatperiod 7.5.2010–31.12.2015

Bakgrund Inrikesministeriets räddningsavdelning har utsetts till nationell samordnare av uppföljningen av hur Hyogo-handlingsplanen verkställs. Hyogo-handlingsplanen (Hyogo Framework for Action) bereddes vid Kobe-konferensen 2005. Den nationella samordnaren har till uppgift att till FN rapportera om resultaten av arbetet med att förebygga naturkatastrofer och begränsa skadorna.

Vid Kobe-konferensen fastställdes målen för främjandet av en hållbar utveckling och de effektivaste åtgärderna för att minska riskerna för naturkatastrofer i samband med detta. De prioriterade verksamheter som nämns i slutdokumentet är:

- 1) säkerställande av att arbetet med att minska risker prioriteras nationellt och lokalt
- 2) identifiering, värdering, övervakning av risker och utökning av tidig varning
- 3) förankring av metoder som främjar säkerhet
- 4) minskning av riskfaktorer
- 5) ökande av beredskapen och effektiviserande av insatserna vid katastrofer

För verkställande av Hyogo-handlingsplanen har 15 länder i Europa upprättat ett nationellt handlingsprogram (Bulgarien, Frankrike, Italien, Kroatien, Makedonien, Monaco, Polen, Ryssland, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern). Finland saknar ett egentligt handlingsprogram.

Mål	<p>Handlingsprogrammets mål är att minska riskfaktorerna och förbättra samhällets beredskap för naturkatastrofer enligt de ovan nämnda prioriterade verksamheterna.</p> <p>Handlingsprogrammets syfte är att sammanställa och dra nytta av olika parter arbete gällande begränsande av skador efter naturkatastrofer samt åstadkomma ett bättre samarbete än i nuläget för att begränsa skadorna efter naturkatastrofer.</p> <p>Genom Finlands handlingsprogram utvecklas samarbetet inom området mellan EU och grannländerna och därmed stöds utvecklingsländerna i deras strävan att stärka sitt nationella och internationella samarbete kring beredskapen för naturkatastrofer. Handlingsprogrammet beaktar klimatförändringens inverkan på riskfaktorerna.</p>
Organisation	<p>Samarbetsnätverket för det nationella handlingsprogrammet är bestående. Medlemmarna i lednings- och beredskapsgrupperna utses för viss tid.</p>
<i>Ledningsgrupp</i>	<p>Ledningsgruppen har till uppgift att bestämma om insatsområdena och de arbetsmetoder som behövs för beredning och utveckling av olika ärenden. Ledningsgruppen fastställer målen för det nationella handlingsprogrammet och följer årligen hur målen förverkligas.</p> <p>Ledningsgruppen kan tillsätta arbetsgrupper, projekt eller sakkunniga för att bereda frågor som hör till handlingsprogrammets verksamhetsområde samt bjuda in organisationer den anser nödvändiga till handlingsprogrammet.</p> <p>Ledningsgruppen beslutar om de ärenden som rapporteras till FN.</p> <p>Ledningsgruppens sammansättning</p> <p>Ordförande Räddningsöverdirektör Pentti Partanen, inrikesministeriet</p> <p>Medlemmar Avdelningschef Jorma Julin, utrikesministeriet Understatssekreterare Heikki Aaltonen, statsrådets kansli Överdirektör Timo Kotkasaari, jord- och skogsbruksministeriet</p>

Överdirektör Pekka Plathan, kommunikationsministeriet
Medicinalrådet Jouko Söder, social- och hälsovårdsministeriet
Konsultative tjänstemannen Airi Karvonen, miljöministeriet
Verkställande direktör Ilkka Kananen, Försörjningsberedskapscentralen
Utvecklingschef Markku Haiko, Finlands Kommunförbund
Direktör Juhani Damski, Meteorologiska institutet
Utvecklingsdirektör Esa Nikunen, Finlands miljöcentral
Direktör Pekka Heikkinen, Seismologiska institutet
Direktören för internationell hjälp Kalle Löövi, Finlands Röda Kors

Ledningsgruppens sekreterare är räddningsöverinspektör Taito Vainio.

Beredningsgrupp

Beredningsgruppen har till uppgift att bereda ledningsgruppens möten och ha hand om de praktiska arrangemangen för verkställandet av de ärenden som ledningsgruppen beslutat om. Beredningsgruppen kan vid behov bjuda in och höra sakkunniga för beredningen av ärenden.

Beslut om beredningsgruppens sekreterararrangemang fattas separat.

Beredningsgruppens sammansättning

Ordförande Räddningsöverinspektör Taito Vainio, inrikesministeriet

Medlemmar Ambassadrådet Anna Gebremedhin, utrikesministeriet
Specialsakkunnig Eero Kytömaa, statsrådets kansli
Vattenförvaltningsrådet Jaakko Sierla, jord- och skogsbruksministeriet
Beredskapsöverinspektör Pauli Pullinen, kommunikationsministeriet

Konsultative tjänstemannen Jarkko Rapala, social- och hälsovårdsministeriet
Produktgruppschef Soili Suvanto, Försörjningsberedskapscentralen
Beredskapschef Tapio Tourula, Meteorologiska institutet
Ledande hydrolog Bertel Vehviläinen, Finlands miljöcentral
Seismolog Matti Tarvainen, Seismologiska institutet
Chefen för den inhemska beredskapsverksamheten Leena Kämäräinen, Finlands Röda Kors

Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män

I sammansättningen av lednings- och beredskapsgrupperna har man inte kunnat uppfylla minimikraven för båda könen enligt vad som föreskrivs i 4 a § i jämställdhetslagen (232/2005). Ett särskilt skäl är att medlemmarna i handlingsprogrammets lednings- och beredningsgrupp har utsetts på basis av ämnesinnehållet i olika organisationer och gruppen har utformats på basis av tjänsteställning och uppgift.

Kostnader och finansiering

Varje organisation svarar kostnaderna för sin representant i ledningsgruppen och beredningsgruppen.

Kanslichef

Ritva Viljanen

Ställföreträdande beredskapsdirektör
Räddningsöverinspektör

Tarmo Kopare

SÄNDLISTA

Ledningsgruppens och beredningsgruppens medlemmar

FÖR KÄNNEDOM

Inrikesminister Anne Holmlund
Statssekreterare Antti Peltari
Inrikesministeriets avdelningar och fristående enheter
Statsrådets kansli
Utrikesministeriet
Jord- och skogsbruksministeriet
Kommunikationsministeriet
Social- och hälsovårdsministeriet
Miljöministeriet
Försörjningsberedskapscentralen
Meteorologiska institutet
Finlands miljöcentral
Seismologiska institutet
Finlands Röda Kors
Finlands Kommunförbund